

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKI DAGBLADET

Kolmapäeval, 11. juulil 1973
Nr 52 (3840)

15. aastakäik

112.000 kr. ülejääki E. Päevadest

TORONTO (EPL) – Möödunudsuviste Eesti Päevade majandusaruanne, mis lõpiikul kujul esitati peakomiteele, näitab 28.000 dollarilist (ca 112.000 rootsi krooni) ülejääki. Sealjuures oli Eesti Päevade kogu kassa läbikäik üle 680.000 krooni (170.000 dollarit).

Varasema kokkuleppe kohaselt saavad ülejäägisummast 25 protsenti ehk umbes 31.000 krooni korraldavad organisatsioonid. Pärast seda mahaarvamist jääb puhastulaks 20.765 dollarit.

See ülemaailmse kokkuleppe "pärand" on aga tekitanud Torontos lahkarvamisi. Robert Kreem, idee "isa" ja päevade teostaja, pooldab alalise Eesti Päevade organisatsiooni loomist, mida teisel järele ei peeta vajalikuks. Kreemi idee järele jätkaks permanentne üle-

maailmsete Eesti Päevade organisatsioon selliste ürituste korraldamise kindlustamist ja haldaks ka ülejääki. Teised arvavad, et see loob vaid paralleelismi, kuna Kanadas on just asutamisel Eesti Rahvuskapital. Küsimus tuleb uuesti päevakorda alles sügisel.

Augustin Orr, kes aastaid tagasi Rootsist siirdus Sao Pauloos Brasiilias, saabus Stockholmist külastusreisile üle Hollandi.

Baltlased vahistati Helsingis

HELSINGI (EPL) – Euroopa julgeolekukonverentsi ajaks Helsingisse sõitnud Balti vabadusvõitlejad, kellele ainsaks sooviks oli valgustada oma rahvaste olukorda N. Liidu nõudmiste taustal, et lääs tunnustaks kõik anastused, vahistati soome valitsuse käsul juba saabumisel. Ainult juhuse tõttu sai USA välisminister teada, et kuus USA kodanikku on vahistatute hulgas ja Rogers esitas soomlastele otsekohe ultimatiivse nõudmise, et tema maa kodanikud tulevad vabaks lasta. Asi lõppeski pärast dramaatilist arengut, kus soomlased keeldusid vabastamast kanada, rootsi ja inglise kodanikke, siiski reedel kõikide vabastamisega töötuse vastu, et nad poliitilist tegevust ei jätkaks.

Politsei viis ära Eesti Rahvuskomitee USA-s esimehe, Ilmar Pleeri, Läti Keskorganisatsiooni presidendi Uldis Grava, Leedu keskorganisatsiooni esimehe dr. Josef Valiunase, Läti maailmaliidu esindaja Pauls Reinhardsi Londonist, lätlanna Aina Teivensi Rootsist, Kanada Rahvusliku Välisvõitleluse Nõukogu delegaadi Jüri Kahari ja mõned teised, kes kodakondsuse järgi jagunesid järgmiselt: 6 USA kodanikku, 1 kanada, 1 rootsi ja 1 inglise kodanik.

Otsus baltlaste vahistamiseks tehti nähtavasti venelaste nõudel pärast seda, kui konverentsi pressikonverentsil oli venelaste eba-meeldivaid küsimusi

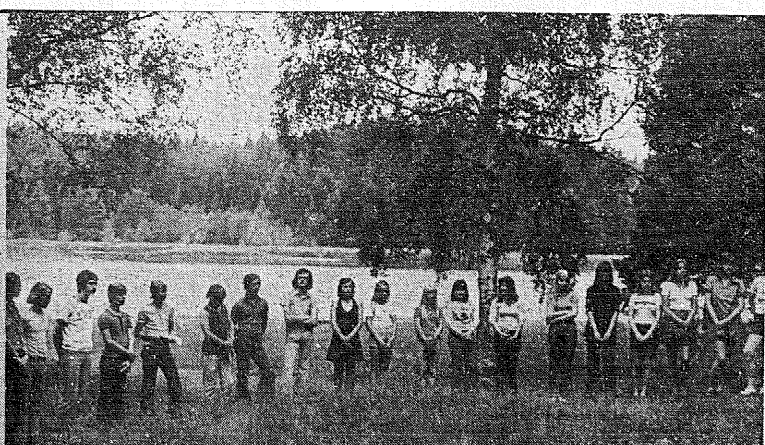
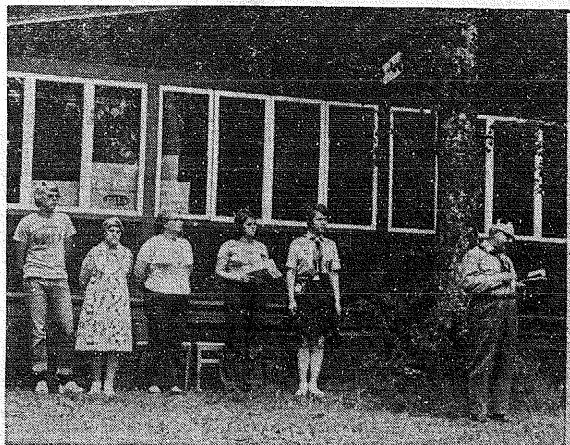
esitatud läti päritoluga USA raadioreporterite poolt. Muu hulgas oli N. Liidu välisministriit Gromõkolt otseselt küsitud: "Millal te annate vabaks Balti riigid?". See oli ainult ülbeit naernud ja pead raputanud. Rootsi ajakirjanduses on märgitud, nagu oleksid vahistatud jaganud "venevastast kirjandust" konverentsihoones ja "demonstreerinud" hoone ees. Nagu selgub, on need informatsioonid sihilikult antud soome allikatest maailma avaliku arvamise peibutamiseks – vahistatud ei jõudnud toime panna mingeid aktsioone ja kui neid oli, siis olid "süüdi" teised. Teatavasti oli Helsingis väljas ka ERN, Balti

Komitee ning teiste rahvaste esindusi. Seni ei ole kuulda olnud, et ERN esindajat Valter Kotsarit oleks tülitatud. Samuti ei puudutatud end. Poola saatkonnasoonnikku Patekit. Baltlastele sümpatiseerivatest soome kodanikest oli üks noorem mees ülekuulamisel. Järg lk 2

Free Europe likvideerub ROOTSIS

Arvates 1. juulist likvideerib Free Europe raadiosaatja, mille töötab USA rahadega Münchenis ja millise likvideerimist Moskva on pikemat aega nõudnud, krediitide vähenemise tõttu oma tegevuse Skandinaavias. Stockholmis lõpetab Free Europe'i esinduse tegevus, Soomes kaotatakse esindaja koht.

Eesti noored Metsakodu-leeris

Noorte Metsakodus Falköpingi lähedal on käimas järjekordne leeri-laager: 34 noort üle maa omandavad õpetaja Elmar Tõldsepa juhendamisel neid tegemisi.

mida on vaja eesti ev. luteri kiriku liikmeil. Õnnistamine toimub pühapäeval 15. juulil kell 11 lähedalasavas Sandhemi kirikus, kuna ühine leeripidu toimub

koosviibimise vormis Metsakodus. Kogu leeri kestel on leeripõetus ühendatud meeldiva vabaõhutegevusega kaunis looduses, m.h. spordiga, ujumisega Tida-

nis, lõkke-õhtutega jne.

Piltidel vasakul laagri juhtkond: paremalt õpetaja ja ESKNM kaplan Elmar Tõldsepp, laagrijuht Malle Antsma, te-

gevusjuht Leili Virén, pereema Aino Miks, pereema Helmi Ojaveski ja tegevusjuht Jaak Kallak. Paremalt leerinoori rivistumult Tidani jõe kaldal.

1973
Tõldsepp
A. Tõldsepp

EPL

VEENE SOOVID

Katsed muuta poliitilisi ja ideoloogilisi piire, mis on tekkinud pärast sõda, paistavad olevat liiga riskantsed, ütles Rootsi välisminister Wickman oma kõnes julgeolekukonverentsil Helsingis, kriipsutatades sellega alla rootslaste tagasihoidlikku hoiakut nende saatusele võttes suhtes, mis on tabanud ühenduses moodunud sõjaga ja selle järel lähemaid naabreid. Vabaduse nõudmine raudeesiride taha läinud rahvastele on liiga riskantne – sellepärast on kohasem, kui rootsi rahvas oma südameetunnistuse suunab mujale, kus ei ole asi nii riskantne. Ta avaldas ühtlasi täiesti motiveeritud rahutust selle ees, et suured aatomriigid omavahel kokkuleppeid tehes võivad trampida väikeriikide huvudele – kõigil on meele, mis juhtus Hitleri ja Stalini kokkuleppe ajal enne sõda.

Et N. Liidu soovid käesoleval konverentsil ei ole kõige süütumad, näitas selgelt Kremli esindaja Gromoko sõnavõtt, kes Euroopa rahu küsimuse tsüniliselt sidus kogu raudeesiride tunnustamisega. Lääneriigid peavad hoolitsemise, et seda "ideoloogilist piiri" tunnustatakse ning mingeid katseid ei tehta olukorra muutumiseks selle taga. See on ühe sõnaga N. Liidu tingimuseks "rahuliku koeksistentsi" arendamisel ja kokkulepete tegemisel. Siin tuleb meelde tuletada, et kui Moskva hakkas Euroopa julgeolekukonverentsi kokkukutsumist taotlema – see oli kümne aasta eest – siis ei osanud nõukogude juhid veel aimatagi, et nende soovunelmatest osa täitub juba enne sellise konverentsi teostumist.

Nüüd on aga faktiliselt Lääne-Saksamaa annud tunnustuse Saksamaa pooltusele ja Gromokol ei jää muud üle kui küsida kõike, mis veel on puudu, s.o. tunnustust kõikidele anastustele, poliitilistele putshidele ja invasioonidele, mis on toonud N. Liidu sõjalise piiri Euroopa südamesse. Ei ole siis ka ime, kui N. Liit kui konverentsi idee algataja, Gromoko kaudu kohe alguses esitas lõpp-kommunikatsiooni, n.n. lõpuslõpetuse kavandi, mida veel ei ole avalikkusele näidatud, kuid mis kahtlemata

ta on resümee kõikidest Kremli soovidest läänele. Lääs peab tingimusteta ja reservatsioonideta tunnustama "piiride puutumatus", Gromoko lause, mis on kahtlemata kandev venelaste pöudlustes.

Kui ameeriklased j.t. ettevalmistavas järgus kõnelesid piiride avamisest, ideede ja inimeste vabast liikumisest üle piiride jne, siis ei paista Gromoko siin mingeid ukse avavat. Raudeesiride, Berliini müür jne on olemas selleks, et neid on Kremile vaja "realiteetidena".

Kui pressikonverentsil üks ajakirjanikke küsis vene esindajalt, kuidas siis nende "puutumatus piiride" puhul tuleb vadata N. Liidu invasioonide Tšehhoslovakkiasse, vastas see leebelt naeratades, et mingit invasiooni ei ole kunagi toimunud, kõik oli vaid "venelikkuse ja vastastikkuse abistamise akt". Gromoko oma kõnes puudutas selle "abi" tausta omal viisil rõhutamise, et kõikide rahutuste ja pinge taustaks Euroopas on olnud asjaolu, et lääs ei ole aktsepteerinud faktiliselt poliitilisi ja territoriaalseid olukordi, kaudselt süüdistades neid Ungari, Tšehhi, Poola, Ida-Saksa j.t. ülestõusude tekitajaks.

Paistab, et N. Liidu nõudmised on ka Willy Brandti valitsusele ebamugavad, kuna Gromoko taotlused ulatuvad üle Saksa-Vene kokkuleppe ja on määratud Lääne- ja Ida-Saksa lahutamise alaliseks tunnustamiseks, mida Bonn vähemalt valijaskonna pärast ei taha aktsepteerida.

N. Liit soovib luua ida ja lääne vahele erilist koostöö organit. Lääs on siin, nagu piiride tunnustamisega küsimuses, üsnagi skeptiline, kartes, et N. Liit selle organi kaudu hakkab segama end läänedemokraatia asjadesse, nende hulgas Atlandi pakt ja Euroopa ühtsust. Lääs on kahtlemata rohkem valmis rahuldama venelaste soove majanduslikus osas – andma krediite, ehitama üles N. Liidu puudulikkust toetuse ja teed ja andma tehnilisi informatsioone ossest (mida praegu venelased on sunnitud hankima spionaazhi kaudu). Seda kõike vaadeldakse suure ärina ja vähem peavalulase sõjapotentiaali tõstmisena.

Huvitav on muidugi näha, kui võrra lääs N. Liidu ideoloogilistele nõudmistele tahab vastu tulla, kuna küsimustekompleks on kõige järsumalt risti vastu kõikidele demokraatia printsiipidele vabadusest ja õigusest, rahvaste enesemääratamisest jne. Kas lääs saab "igaveseks ajaks" anda abi ühe terrori- ja diktatuurisüsteemi püstihooldmiseks ja aktsepteerida vägivaldselt rahvastele pealesunnitud režiimidele, samal ajal kui läänestäälised selliste vägivaldarežiimide vastu peetakse võitlust?

KLA

Astrid Krupp Tasmania saarel Austraaliast viibib 5 kuud kestval maailmareisil. Ta peatus New Yorgis, kus sõitis edasi Londoni, et ühineda oma mehe dr. K. Krupiga, kes on Tasmania ülikooli õppejõud. Reis läheb edasi Prantsusmaale, Rootsi ja Soome.

VÄLISKOMMENTAAR

USA TEADAANNE

Mõni päev enne nõukogude parteiühli Brezhnevi kokkusaamist president Nixoniga esines USA välisminister asetäitja Kenneth Rush, endine ameerika suursaadik Saksa Liiduvabariigis, pikema kõnega Los Angelesi Maailmasajade Nõukogu teemal "Ühendriigid ja Euroopa". Et kõne oli sisuliselt mõeldud ametliku teadaandena USA välispoliitika sihtide kohta suhtlemisel Lääne-Euroopaga, seda kriipsutas Ühendriikide informatsiooniteenistus omalt poolt alla kõne teksti levitamisega publikatsioonis "USA Document" kõigi ameerika saatkondade kaudu välismaal samal ajal kui nõukogude parteiühli läbirääkimised ameerika presidendiga olid vaevalt alanud.

Rush märkis sissejuhatuseks, et viimase kaheksa aasta jooksul on Euroopa nii majanduslikult kui poliitiliselt tervenend. Euroopa Ühiskonna õheksa liikmesriigi kogutoodang moodustab 78 protsenti USA omast. Euroopa

roopa tervena on nüüd USA peamine kaubanduslik partner – Euroopa Ühiskond üksinda tarvitab ühe neljandiku ameerika väljaveost. Ta on ühtlasi suur kaubanduslik võistleja. Euroopa Ühiskond toodab 22,1 protsenti maailma väljaveost ja konsumeerib 17,7 protsenti tema sisseveost. USA vastavateks arvudeks on 12,4 ja 12,5 protsenti.

Majandusliku tervenemise ja kaasa käinud poliitiline koostöö. Eurooplased tahavad loomulikult mängida võrdset osa neisse puutuvate küsimuste otsustamisel. USA juhtiv asend on paratamatult muutunud kaastase omaks liitlaste hulgas. Ühtaegu sellega on pinevused Euroopas suuresti vähenenud. Aga samal ajal pole USA enam kohutava tuumrelva ainsaks omanikuks – selle asemel kehtib ligikaudne võrdus Ühendriikide ja N. Liidu vahel. Nõnda on tekkinud teatud ülemineku periood, mille hindamisel mõnel pool valitseb tendents näha

vasturääkivusi nii kaitse ja pingelavade kui Euroopa ühtsuse ja Atlandi koostöö vahel. Säärane mõttekäik on aga eksitav ja isegi ohtlik, kuna see õhutab latentset kaldumist koostöö vastu, nagu see eksisteerib mõlemal pool Atlandi.

Arusaamise selgitamiseks loetles Rush järgnevalt kuut eesmärki, mida USA peab tähtsaks Atlandi liikmeskonnas tuumavõimel. Esiteks püüab USA kõvendada ja kindlustada oma tihedaid sidemeid iga euroopa riigiga. Selle protsessi tähtsaks osaks on president Nixonil läbirääkimised Euroopa juhtidega eeloleval sügisel. Teiseks eesmärgiks on seejuures ühise lahenduse leidmine põhimõtteid, mis on aluseks Atlandi liikmeskonnas suhtlemisele tulevikus. Põhimõtteid ise peavad lähtuma osalist võrdsusest nii julgeoleku kui majanduse ja poliitika alal. Kolmandaks peab USA jätkuvalt tähtsaks Lääne-Euroopa üritusi majandusliku ja poliitilise ühtsuse poole. Seejärel teavitatakse USA ka mõeldud sügisel võetud Euroopa Ühiskonna liikmete otsust saavutada Euroopa Ühiooni loomist käesoleva aastakümne lõpul.

Neljandaks soovib USA süvendada läbikõlmist peale Euroopa veel Jaapani, Kanada ja Austraalia, kuna kõik kokku jagavad demokraatiat ja maailma turumajandust. Ühiselt toodavad nad umbes 70 protsenti kõigist kaupadest ja neil on palju ühiseid poliitilisi ja majanduslikke hiviisid. Viienäks, tihedas koostöös oma NATO liitlastega tahab USA luua uusi suhteid N. Liiduga ja Ida-Euroopaga. Julgeoleku- ja koostöökonverentsil Helsingis taotleb USA oma liitlastega konkreetseid abinõusid inimeste, ideede ja informatsiooni liikumisel suuremat vabadust kogu Euroopa kontinendil ning enesemääratamisõiguse kindlustamist igale Euroopa rahvale. Teisel, Viinis, on USA tihedas koostöös liitlastega pidanud ettevalmistavaid läbirääkimisi Ida ja Lääne vägede vähendamiseks Kesk-Euroopas. Ja lõpuks, kuundaks, tahab USA koos Lääne-Euroopa riikidega leida võimalusi ühisteks aktioonideks kogu maailma ulatuses, eeskätt rahanduse tervenemiseks ja kaubavahetuse soodustamiseks.

Kõne lõpul tuli Rush ameerika vägede küsimuse juurde Euroopas. Ta leidis, et kuigi pingelavade Euroopas on põhjustatud nendest vägede tagasitõmbamine siiski õigustatud. Nimelt seepärast, et USA tugev kaitsepositsioon on oluliselt kaasa aidanud normaalsema läbikõlmise saavutamisele N. Liiduga ja Hiinaga. USA tahab aga loota, et liitlased Euroopas aitavad rohkem kanda ameerika kohaleolevate vägede kuluisid, umbes 1,5 miljardit dollarit aastas.

A. K.

Lääs sai märgukirja

ERN pressibüroo teatel saatis ka Oslo-valitsus Kopenhaagenist lääneriikide valitsustele memorandum ühenduses Helsingi julgeolekukonverentsiga.

Märgukirjas nõutakse sõjaga tekkinud ülekohtu heakstegetmist, kuna see ainsakesena on rahu aluseks. Avaldatakse lootust, et valitsused ei tunnusta rahvusvahelist kuritegu, nagu seda on Eesti, Läti ja Leedu vägivaldne liitmine N. Liiduga ja lõkkaksid tagasi kõik N. Liidu katsed otsuse või kaudse tunnustuse saamiseks Eesti annekteerimisele. Märgukirjale kirjutasi alla Tõnis Kint ja August Koern.

Vabasta Balti riigid!

LOS ANGELES – USA läänemärgu suurim Hearstikontserni ajaleht "Herald Examiner" avaldas märgukirja pealkirjaga "Mr. Brezhnev, vabasta Balti riigid!". Juhtkirjas tuletatakse meelde, et küllast langeb kokku Balti riikide okupeerimise 33. aastapäevaga.

Juhtkirjanik tuletab meelde kongressi Balti resolutsiooni ja soovib presidendil seda rakendada oma jutujamistele vene diktaatoriga. Ta rõhutab, et Eesti, Läti ja Leedu riigid ja rahvad vajavad vabaduse taastamist.

Göringi lesk suri

MÜNCHEN – Hermann Göringi lesk Emmy suri 80 aasta vanuses ühes Müncheni haiglas. Göring tutvus Emmy Sonnenmanniga Weimeris, kus ta tulevane naine oli vähetatud rändteatri näitlejana.

Göring võimul ajal Hitleri Saksamaal oli Emmy Göringi riigi "esimene daam", kuna Hitler ise oli vallaline. Emmy Göringut tohtis kõnetada ainult tiitliga "hohe Frau". "Hohe Frau" lõpetas oma eluülevaate tundmatu vanaimesena, just nagu ta neid algski väikese näitlejannana proovis rändteatris.

EESTI PÄVALEHT

Eestikeelne Dagbladet
Peatoimetaja Juhan Kokka
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetuse ja talituse:
EESTI MAJAS Stockholm:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm I
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilistuna Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
33 02 Eskilistuna, tel. 016/14 77 72
Telimisspostigiro nr. 15 67 70-0
Kaudustasuvate postigiro 60 59 00-0,
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishind:

Aasta kr. 158,-
Termin (4 kuud) kr. 57,-
Kuu kr. 16,-

Väljaandja EESTI PÄVALEHT
FÖRLAGS AB

Trükkija: Eskilistuna-Kurirens
Tryckeri AB Eskilistuna 1973

Edukaid eesti teadlasi Ameerika Ühendriikidest

Möödunud kuul Stockholmis toimunud Balti teaduslik konverents näitas, kui võrd tugev on meie teadlaste positsioon Ameerika mandril ning missugune suur huvi seal valitseb Balti ainelistel uurimuste vastu niihasti poliitiliste teaduste, ajaloos kui ka filoloogias aladel. Oli võimalus jutelda kahe Rootsi alghariduse saanud professori, Toivo Miljaniga Kanadast ja Peep-Peter Rebasega USA-st ning vanema põlve filoloog professori Felix Oinasega Bloomingtonist, samuti USA-st.

Felix Oinas

Toivo Miljan, kes Stockholmis lõpetas Eesti Algkooli ja ikka veel räägib Stockholmis aktseendiga rootsi keelt, lahkus Rootsi koos vanematega 12-aastaselt poisina 1951. Ta on eksotilise "õli-sheigi" välismisega härra, kes ütlevad: "Kanada noored akadeemikud töötavad hullusti, et nime teha." Ta doktoriteeris rahvusvahelise õiguse ja poliitilise filosoofia alal ning hakkas a. 1963 ise õpetama. Kaks aastat, 1965 kuni 1969, viibis ta uurimiste otstarbel Inglismaal, kus töötas University College of London'is. Tema doktoritöö kannab pealkirja "Põhjamade suhtumine Lääne-Euroopa ühennemise küsimusse". Praegu on ta osakonna juhatajaks Guelph-nimelises ülikoolis Waterloo linnas, Ontarios, kus on kokku kolm ülikooli. Prof. Miljan ütlevad, et on administratiivne tööga väga koormatud. Samal ajal tegeleb ta rahvusvaheliste probleemidega, kusjuures tema erialaks on "konfliktide analüüs". Balti konverentsil pidas ta huvitava ettekande teemal "Balti meri – kas kinnine meri vastavalt nõukogude jurilidile, seisukohale või vaba meri vastavalt Hugo Grotuse a. 1609 kirjutatud "Mare Liberum" ja Bynkershoeki a. 1702 avaldatud "De Domino Maris" doktriinidele."

Toivo Miljan lissas, et tema ülikooli oli suur huvi kedagi Balti konverentsile Rootsi saat. "Sest nõnda teeb ülikool endale nime ka väljaspool Kanadat".

Peep Rebane

Telne noorema põlve teadusmees, Peep-Peter Rebane, kes Pennsylvania State University's õpetab üldist keskaegset ajalugu, on oma huviala suunanud 13. ja 14. sajandi sündmustele Taanis, teistes Skandinaavia riikides ja Baltikumis. "Lahkusin Rootsi, lõpetanud Sõdra Latini gümnaasiumi esimese ringi a. 1956," jutustab ta. Kohe kuulda, et on "vana hea kooli mees", kuna nimetatud gümnaasiumi esimest klassi "ringiks" ja mitte pärast suurt koolireformi tavaliseks saanud "ärskurs ett". USA-s lõpetas rootsi-nimelise Uppsala College'i New Jersey's B. A.-kraadiga ja saavutas doktori-kraadi Michigani riigi ülikoolis. Doktoritöö teemaks oli "Taanlase tulek Eestisse 13. sajandil".

Ka Balti teaduslikul konverentsil kõneles Peep-Peter Rebane Taani valitsusaja probleemidest Eestis, andes põnevaid üksikasju piiskoppide Jens. Knutti, Henriku ja Isegi eesti päritoluga isehakanud Johannes Teristvere ametisuse määramistest ja saatustest.

Prof. Rebane on Rootsis juba teist korda kolme aasta jooksul. Seekord on kaasas alikaasa Tiina, sündinud Kuuskvere, kes on elukutselt teaduslikke raamatute kirjastaja. Noore abielupaari kodu asub Willow Grove'is, põhjapool Philadelphiast. Sinna jäi seekord maha poolteist aastat vana pesamuna, tütar Kai, kelle vanus veel ei luba teaduslikust konverentsist osa võtta.

Hulga pessimistlikum kui noored teadlased on vanema põlve esindaja professor Felix Oinas Indiana ülikoolist, kes ütlevad, et haridus Ameerikas käib alla, kuna ülikoolide eelarved järelel kärbitakse. Raha on küll, aga seda ei anta sinna kuhu vaja. Oinase teaduslikud etapid paguluses külgesid üle Heibelbergi ülikooli Detroidi ja sealt Indiana ülikooli Bloomingtoni. Ta on seal õpetaja slaavi osakonnas ja aitab kaasa soome-ugri osakonna uuril-altai harus. Bloomington on Tartu suurine ülikooli linn, mille 60.000 elanikust on 30.000 üliõpilast.

Professor Oinase tegevusvälti hõlmab praegu vana kiriku-slaavi keelt, vene kirjakeele ajalugu, vene rahvalaulet, Läänemere soomeugri ja Siberi mütoloo-giat ning ümardel. Ta on tegele-nud ka serbokroaadi keelelaadusega ja uurimiste otstarbel käinud isegi Jugoslaavias. Tema õplaste hulgas, kes eesti keele vastu huvi tunnevad, on ka puht-ameeriklasi, leedulasi ja soomlasi.

Balti konverentsil loengute sarjas pidas prof. Oinas ette-kande setu rahvalaule, tuues võrdlusi ja inglise keelde tõlgit-tud luuletusi ka ingerlaste, karjalaste ning ukraina ja valge-vene rahvalaulest. Meelde jäi eriti setu lauluke ratsusk, kes kippu jõuab, langenud sõdalane rüüpanas sadulast, millest ta andis isegi poolakeelse versioo-ni. Referent kirjeldas Setumaa-d kui "eesti rahvalaule rikkalikku varasala". On tõesti tore ja julgustav, et Ameerika mandril töötavate eesti teadlaste toimel nii palju meie maa ja rahva aja-

Toivo Miljan

loost ja kultuurist rahvusvaheli-se teaduse foorumile pääsbe ning tulevastele põlvkondade tead-miseks talitub.

KARIN SAARSEN

KEELEVEERG

"Pealegi olin ma sellega harju-nud, et viganne ja puudulik eesti keel ei häbista kedagi..."

A. H. Tammsaare
"Ma armastasin sakslast"

VAÄR:
taldrek
katkised
õisete
silmi ees
kenu
kõsa pesema
stupidumeid
sadandeid aastaid
ei mikiit
mitmet liiki

ÕIGE:
taldrik
katkist
õiste
silme e. silmade ees
keni
käsi pesema
stupidumeid
sadu aastaid
ei midagi
mitut liiki

H. E.

Lars Vapper ja Christina Da-nielsson laulati Austraalias Sydney meremestekirikus. Lars Vapper on Eskilstonast pärit. Taist Ameerikast ja Anne Rum-mel kuulutati abielujatena maha Järfälles Stockholmis.

Med. dr. Inna Salum on nimeta-tud St. Görani haigla psühhiaatri-lise kliiniku abilemarstiks Stockholmis.

Prints on huvitatud eestlasist

PHILADELPHIA (EPL) – Eesti skautlusel on olnud si-med Lichtensteini prints Eimanueliga, kes skautluse peas-kaudiga juba 40 aastat. Ta on pi-danud m.h. kirjavahetust skaut-master Herbert Michelsoniga.

Oma kirjas 4. juunist küsis ta, kuidas edenevad eestlaste üritu-sed ja eesti skautid.

Lichtensteinis areneb skaut-lus edukalt. Tema vennapoeg prints Nikolaus on temalt peas-kaudi ülesanded üle võtnud 1971. a., kuid tema ise on seda enam tegev tegeliku skautluse-ga, juhtides kolme skaudirüh-ma, kellel puuduvad juhid. Ta rõhutab, et poisid on valmis-tatud tõelisest skautlusest.

Naan Põld, tuntud tenor ja Hamburgi konservatooriumi professor Saksamaal, teostab septembri ja oktoobrikuudeks kontsertturnee USA-s ja Kanad-s, kus ta viimati käis a. 1967.

Toomas Vaga, kes õpib Hel-singi ülikoolis usuteadust, viibib praegu USA-s, kus ta küllalisen-a jutulasta New Yorgi j.t. kogudus-tes.

UPPUMISSURMA PÕHJUSED

Jaanipäeva ajal sai maanteel liikluses surma 16 ja uppus 14 isik. Õnnetuste põhjused ei tea, kuid üks on kindel, et vajalik ette-vaatust oleks võinud õnnetuste arvu tunduvalt vähendada.

Alkohollisurmu teel ja uppumise vees on kaksikvennad, mille ühte-kuuluvust on võrdlemisi vähe jälgitud. Merekindlustus nõukogu sai möödunud aastal 299 paaditõn-netuse teadet. Uppus 115 isikut. Enamik kukkus üle parda või up-pus paadi kaldumisel. Ei ole and-meid alkoholi osast õnnetuste pu-hul. Politsei raportide ja lahka-mise protokollide andmetel oli enam kui 40% uppunuteist alkoholi mõjustatud. Kindlasti ei oleks kalnelt üks osa neist vette kukku-nud ja uppunud. Väike paat nõuab hädä balanseerimist ja ot-sutusvõimet. Juba paari õlle mõ-jul loomulikud kaitsemeetmis-mid ja refleksiid ei tegutses nor-maalsesti. Alkoholi kahandab va-stupanu võimet kaueamat aega kütmas vees viibimisel. Ebakal-ne, vettekukja on halvasti va-rustatud loomlike päästeabinu-de poolest. Stahtistiliste andmete järgi olid 1970. a. 69 õnnetuse pu-hul 52 isikut tarvitanud alkoholi.

Trugg-Hansa kindlustuselt konstateerib, et 1970. a. uppus suplemisel 35 meest ja 6 naist. Neist olid 26 meest alkoholi ilma all. Kuuest uppunud naisest olid kaks enne suplust joonud alkoholi. Kuna kõiki ohvreid ei lahata, siis võib alkoholist mõjustatute hulka olla veelgi suurem. Kind-lustuselt aruandja kinnitab, et uppumisi ei oleks juhtunud, kui enne suplemist poleks tarvitatud alkoholi.

Punase Risti meditsiiniline nõuandja dr. Per Strömbeck ütlevad, et ka väga-gi parajaliku alkoholitartvitamise juures vähe-ne linselt eneselaalohu võme: refleksiid muutuvad aeglasemaks ja raskesti olukorras enesepääst-miseks vajalik jõud kahaneb. Al-

kohol on üks suuremaid uppumisi-surma põhjustajaid.

Professor J. Bertil Löfström Linköpingist naelutab ka kinni, et tasakaalu ja koordinatsioon hal-venemine omavad suure tähtsuse uppunute elluloos. Kui normaalsed kaitserefleksiid tultnemenavad, siis toimub vee alla sattumine kiire-mini. Ettevaatamatu vee sisse-hingamine ja läkatus võivad al-kohtõllõjustatut tabada.

Dr. Anders Mark Göteborgist ütlevad, et alkoholi sisaldusega ve-res külma vette hüppamisel võib tekkida eriline šokiseisund. Siis tehakse teadmatult mõned sisse-hingamised, mis võivad olla ni-

tugevad, et tekib kramp ja vee-tõmbed hüsuelt esse.

Suplemisel pärast alkoholi tar-vitamist on konstateeritud teatud narkootikumeliste ülejookumit. See võib minna nii kaugele, et teatud juhtudel supleja ei käitu normaalselt, et otustamise või-me on kadunud ja et uppumine toimub nii, et uppaja ei anna en-dast ühtegi märki.

Alkoholi põhjustab suure hulga uppumisi supluste, vettekukku-miste ja paaditõnnetuste puhul.

Parooliks olgu: mitte üks tiik alkoholi enne suplust ja paadistõi-tu!

BERNHARD MÄELO

Eesti teadlase töö plagieeriti

Eesti keele dotsent dr. Valter Tauli Uppsala ülikooli juures avas-tas hiljuti, et üks USA-teadlane, Portland State University soome päritoluga professor Paul V. Vehviläinen on hibenematuult oma teaduslikus töös "On the problem of superstrata ja substrata in Balti-Finnic", mis ilmus Journal of Baltic Studies nr. 3 1972, plagieeri-nud tema teaduslikku tööd "On Foreign Contacts of the Uralic Lan-guages, mis ilmus aastaraamatus "Ural-Altische Jahrbücher a. 1955 nr. 27.

Tööst on enamuse (kolm le-hekülgel neljast) lihtsalt üle võetud dr. Taulilt, osalt isegi sõna-sõnalt, lause lause järele. Selli-seid totaalseid ülevõtmisi, kus Vehviläinen pole vaevalks võt-nud lauseid isegi ümber korral-dada, esineb tosinas kohas. See-ga jäme teadusliku eetikas rik-kumine.

Journal of Baltic Studies on üks AABS-i (Association for the Advancement of Baltid Studie-s) väljandeid, mida toimetab lätlasest professor Arvids Zie-donis Muhlenbergi kolledžis Pennsylvanias. Seda kummali-sen on, et plagieerimine tabab just üht Balti oma teadlast. Prof. Ziedonise tähelepanu pla-gieerimisele juhtis prof. Jaan Puhvel Kalifornia ülikoolist, nõudes asja õendamist järgmi-se numbris, et Vehviläinen ei saaks seda kirjutist edaspidi ka-sutada "oma" teadusliku pro-duktsioonina.

Dotsent Valter Tauli koges ülla-tusega, et teine teadlane on tema teadusliku artikli maha kirjutanud... (EPL-foto Tippto)

• Eksamid

Yorki ülikooli Kanadas lõpetas BA kraadiga Monica Wallman. Toronto ülikooli lõpetas BSc kraadiga Tiina Kaigas, kes alus-tab Mc Masteri ülikoolis arstitea-duse õpinguid.

Yorki ülikooli Kanadas lõpetas psühholoogina Mari Polding.

Euroopa ja Nixoni-doktriin

Kriis Euroopa ja USA vahel süveneb vahetpidamata. Nii kirjutab Shevitsi Ida Instituudi poolt väljaantav ajakiri ZEIT-BILD oma 30. mai numbris (Die Nixon-Doktrin und Europa). Kahjuks ei piirdu arusaamatuse finantskõlmustega, nagu võiks arvata ajalehtede-artiklite põhjal. Lahkarvamusi majandusafal tuleb partnerite vahel alati ette ja nende kõrvaldamise pärast pole põhjust muret tunda. Euroopa ja Ameerika tuleviku saatust on üksteisega tihedalt seotud. Tänu Ühendriikide abile ja kaitsmise jõudis viimases suursõjas rängasti kannatanud Euroopa ülesti heale järjele. See võib-olla ongi põhjuseks nendele nähtustele, mis praegu ähvardavad vötte tõsiselt kuni Lääne-Euroopa kahjuks ja N. Liidu kasuks.

USA sõjajõududel tuli pärast sõja lõppu täita Euroopas kaks ülesannet: üks oli poliitiline, teine sõjaväelise iseloomuga. Nad pidid kaitsma piiri ida ja lääne vahel ja kandma hoolt selle eest, et lääs saaks täita oma sihti — üles ehitada purustatud maad, tööstused, liiklusteed jne. Tuleb silmas pida, et USA huvi ei seisnud selles, et kaitsa Ameerikast oma lepinguosaliste sõltuvust, vaid ta tahtis nende iseseisvust tugevdada. USA seadis endale ülesandeks luua majanduslikult kindlustatud riigid, kes oleksid suutelised ise oma vabadust kaitsma.

Ühendriikide lootused ei täitunud. Euroopast sai küll hea kaubanduspartner, mõnel määral isegi konkurent. Kuid edaspidine areng võttis uue suuna. See asjaolu on tingitud sellest, et Euroopa riigid, üks rohkem, teine vähem, ei teinud oma endakaitseks seda, mida oluks vaja teha. Seejuures tekkis mitmesugustel põhjustel kas tugevam või nõrgem antiamerikanism. Nõnda langes Euroopa riikidel tahe etendada poliitilist seda osa, mis nad oleksid ja võinud endi huvides teha.

Tendents lükata kogu vastutus julgeoleku alal ainult USA-le, kasvas ja kasvab iga päevaga. Ollakse arvamusel, nagu poleks Euroopal midagi karta, kuna USA kaitses ju teda. Peale selle on nende maailmatarkade arvates alati võimalik

kaitsa julgeolekut lepingute abil N. Liiduga. Kõikjal võtab maad illusioon, et Euroopas ei tentalgi suuri poliitilisi vigu. Neid "mõtteid" levitab muldugi keskus, millele kirjeldatud olukord kasu toob. See keskus asub Moskvas. Mõistagi, et Kremli ei astu oma sihtide saavutamiseks enam ise samme nagu Stalin ajal. Tal on selleks igas riigis haid käsilasi, kes tihti, nagu me sageli võime ajalehtedest lugeda, seisavad Moskva teenistuses ja tegutsevad valtselt oma agentide abil. Kremli on teadagi suured summad mängus, kuid see ei tekitata muret: tööline katseb oma higi ja vaevaga kõik kulu kinni, hoolimata sellest, et ta saab oma töö eest naeruväärselt vähest palga ja elab peaaegu 70 aastat pärast "kuulsurikast" oktoobrirevolutsiooni halve- mais oludes kui näiteks töötatööline USA-s! Tema eest hoolitsejad elavad aga priskesti ja kannavad hommikust õhtuni ja õhtust hommikuni muret tema julgeoleku ja tuleviku pärast!

Washington reageerib sellele, nagu seda võis oodata ja nagu seda ka paljud läänesaksilased juba ammu ette nägid, sest nende maa on kõige enam ohustoonis. USA riigimeeste viimaste aastate väljendused Euroopa tuleviku kohta pole tühised lõklauseid, nagu seda kinnitavad Moskva kannupoisid läänes, vaid need on tõsiselt hoiatused.

Ajakiri võrdleb Euroopa seisundit Hiina omaga. N. Liitu võib mõjustada Hiina abil, nagu Nixon seda praktiliselt teendas ja tõendab. Vahe seisab vaid selles, et Peking teab seda ja kohandab ka selle järgi oma poliitikat. Kuid Euroopa ei saa sellest aru. Ta kaotab USA silmis ikka enam oma tähtsust, sest ta ei taha või ei suuda tarvilikul määral ise oma huve kaitsa, nagu teeb seda Hiina.

Siin selgubki Nixoni-doktriini tähtsus Euroopale. USA on valmis ka edaspidi teisi riike kaitsma igasuguse agressiooni vastu, aga ainult siis, kui need riigid teevad ise kõik mis võimalik endi kaitsmiseks. Ühendriigid ei kavatse enam iga hinna eest võtta enda ülesandeks mõne teise riigi kaitsmist. See pole nähtavasti Brandtile ega teistele te-

mataoliste riigimeestele selge. Tavastatakse ütelda, et USA on sunnitud juba enda huvides Euroopa riike kaitsma. Kuid sellest on veel vähe. Eurooplasest on osaliselt, eriti Rootsis, aga ka Saksamaalgi, nakatatud antiamerikanismist. Nad lubavad endile asju, mis on kuulmatud Euroopa riikide ajaloo! USA saadikutele tungitakse kallale, neid söimatakse ja mõnitatakse ajakirjanduses. Nixoniliskut mustatakse igasuguste väljameeldide ja jämedate valedega. USA riigilipp tallatakse porri jne. Tagajärjeks on, et Nixon jääb ise arvavatavasti Euroopa kaitsjaks oma ametisoleku ajal lõpuni, kuna tema järeltulija, olgu ta vabariiklane või demokraat, tõmbab USA väed igal juhul Euroopast välja, nagu väidab artikli autor.

Vietnami sõda on Euroopale palju pahandusi kaasa toonud. Moskva on nii osavalt suutnud oma propagandat korraldada, et see sõna tõsiselt mõttes mõnes riigis, nagu näiteks Rootsis, on välja kutsunud ähvardavalt tugeva antiamerikanismi. Kellel on sellest kasu? Stalini kellel on unustatud. Teda hakatakse mõnel pool läänes isegi kutsu (asa ja targu kiitma. Tema koloniaalpoliitikat ei kõnele ega kirjuta keegi, sest väikeste rahvaste rõhujaks on muutunud nüüd USA ja tema president! Euroopas ei tulda arvatavasti mõttele, et kõik loolisest mõtted ja sammud vihatavad Nixoni noopis vähem kui USA rahvast. Või ei peeta enam tarvilikuks lugeda USA suuri ajalehti?

Euroopa pole veel kadunud. Kuid silmapilk on tõsine. Tema suurimaks vaenlaseks pole markisim ja enamaste divilid. Tema kardetavamaks vaenlaseks on tema enda lertargia. Nixon näitas oma energilise ja iseseisva poliitika, kuidas käituda enamlastega: mida suurem on Euroopa kindlameelsus, seda suurem on Kremli vastutulek.

OSKAR ANGELUS

Connecticuti osariigi ülikooli lõpetas bioloogia magistri kraadiga Ronald Klattenberg. Saskatchewanil ülikooli Saskatchewanis Kanadas lõpetas kodumajanduse alal Kristine Keerak.

Bonni "Watergate" piinlik Brandtile

BONN (VE) — Lääne-Saksamaal on puhkenud suureskaalaline poliitiline skandaal, mis ähvardab isegi varju jätta Ühendriikides ülespuhutud Watergate'i afääri. Kui Watergate'i afäär kujutab endast peamiselt sisepoliitilist pildide murdmist, siis Bonni skandaal on palju suuremate dimensioonidega ning hoiab tumeid varje ka Brandti sotsialistlikule valitsusele ja tema pöördolisele ja palju reklaamitud uuele ida-poliitikal.

Skandaali juured ulatuvad tagasi 1972. aastasse, mil Brandti sotsialistliku valitsuse saatust rippus juuksekarva otsas ning opositsioonile olev kristlik-demokraatlik partei kavatses valitsuse kukutada umbusalduse avaldamisega. Kristlik-demokraatliku partei juhtkonna kalkulaatorid kohaselt pidi partei saama häälendamisel täpselt nii palju häält, et valitsus oleks langenud. Salajasel häälendamisel selgus aga üllatuseks, et kristlik-demokraadid said kolm häält vähem kui see ette oli arvestatud ja Brandti sotsialistlik valitsus jäi ametisse edasi.

Nüüd tagantjärele selgub, et selle saatustliku häälendamise kohta üllatavad asjaolud. Üks kristlik-demokraatliku partei esimees kuulus parlamendiliige kinnitab, et ta osteti sotsialistide poolt ära ja andis oma hääl Brandtile. Samuti on taltanud üks teine kristlik-demokraatlik partei esimees kuulunud parlamendiliige, kes võitis sotsialistideid vastu altkäemaksu ning andis oma toetuse sotsialistlikule valitsusele. Nende kahe reeturi häälendamise tulemusena jäi Brandti valitsus ametisse edasi ning sai jätkata oma kontsessioonide poliitikat N. Liidule ja teistele kommunistlikele riikidele.

Bonni afäär annab meile ku-

K. A.

Avastatud komeet ründab päikest

Käesoleva sajandi suurimaks astronoomiliseks sündmuseks peetakse komeet Kohouteki, mis praegu maailmaruumis Jupiteri ja Marsi vahel hilgila kirsuga on Päikese poole teele. Komeedi avastas dr. Lubos Kohoutek, kes töötab Hamburgi observatooriumis Lääne-Saksamaal. Komeet ristiti avastaja nimega.

Hamburgi observatoorium teatas uuest komeedist otsekohe Smithsonian Astrofüüsilise observatooriumi Cambridge, Mass. Viimast peetakse maailma parimaks ja moodsaimaks observatooriumiks maailmas. Dr. Brian Marsden, Cambridge'i observatooriumi nimekaim astronoom ütles, et komeet Kohoutek näib olevat praeguste arvustuste kohaselt nende 20–30 komeedi hulgas, mis Päikesest möödunud, kuid aluseks mis Päikesest möödub nii liigidalt ning seetõttu on Kohouteki kogu põhja hemisfääris palja silmaga võimalik näha umbes 10–15. jaanuaril 1974.

Dr. Marsden mainib, et komeedid on küll pahasti viiga tujukad ja nende täpsat möödumiskaugust Päikesest on seetõttu kaunis raske ette välja arvutada.

Kuid seni on Kohoutek liikunud küll meele arvustuste kohaselt ja umbes 27. detsembril paigu peaks ta Päikesest mööduma 13 miljoni miili kauguselt ning siis sealt maailma õhuruumi tagasi pörkama, mis ta Maale umbes 70 kuni 80 miljoni miili lähedale toob jaanuariku keskpaiga. Igatahes pole ükski astronoomiline sündmus käesoleval sajandil astronoomie niivõrd huvitav, kui praegune komeet.

Kui Kohoutek Maale nähtavaks saab, siis on ta kui hilgel tulekeha helendava sabaga, mis on mitmed miljonid miili pikk.

Kohoutek avastati teleskoobi abil Jupiteri kohal. Tavaliselt nii kauge maa pealt ei avasta ükski teleskoop komeeti ning, nagu dr. Marsden ütles, võib juba ainult selle järgi otsustada, et tegemist on erakordselt võimsa komeediga. Kohouteki lähimõõt arvatakse olevat 7 kuni 8 miili. Komeedi Päikesele lähenedes muutub komeedi tahkne kooselise gaasiks, ilma et materia muudatus teeks läbi tavalise muutmiskorra tahkest vedelaks ja vedelast gaasiks.

Selle protsessi kestel tekibki komeedi "saba", läikivast pilosadest koosnev helendav paiste, mis on ligi 100.000 km pikk. (VE)

Ruth Vööbus, usuteaduse doktor Arthur Vööbuse tütar, laulatali USA-s Santa Barbara luteri kirikus oma isa poolt Karl von Heimburgiga. Nii pruut kui peigmees on lõpetanud ülikooli ajaloo alal. Ruth Vööbus viibis paari aasta eest end tiliendamast eesti ainate alal Stockholmis. Peigmees on tööstuse osanik ja direktor.

Balti rahvaste akadeemilised noored sõitsid New Yorgis Brezhnevi külastuse ajal ringi rahvuslipudega ja plakatile, mis väljustasid N. Liidu okupatsiooni Eesti, Lätis ja Leedus Molotov-Ribbentrop-pakti tagajärjena. (Foto Allan Pensa)

Inglismaad vapustavad aadli moraalskandaalid

LONDON (ME) — Inglismaad tabavad aeg-ajalt omamoodi kriisid, mis hoidavad valgust aristokraasia moraalis. Pärastsõja-aastatel üllatasid kõrgete välisministeeriumi ametnike spionaazhilood seksuaalsete perverssuste taustal, mida venelased ära kasutasid. Siis tuli sõjaminister Profumo afäär lõbutõukruku Christine Keeleriga ja nüüd alles vapustas maailmariiki valitsuse kahe liikme skandaalne lahkumine seoses järjekordse "moraalilooaga". Heathi kabinetil liikmed lord Lambton (50 a.) ja kravh Jellicoe (55 a.) olid segatud jällegi lõbunaistega ja sellepärast loeti neid julgeolekuriskideks riigile.

Lord Anthony Lambton oli ministriabi kaitseministeeriumis eriolesannetega RAF-i (Inglise õhuväe) juures, teine kravhivihärja lordekoja esimeheks ja salapitsitoidjaks. Meestel olid afäärid prostituutidega, keda inglise keeles tavaltsest kutsutakse nn. call-girlideks. Viimased ei olnud tavalised tänavatõukrukud, sest prostituutsioon on Inglismaal avalikult erilise seaduslikuga keelatud. Peaminister Mr. Heathil on nüüd raskest päevad, sest kabineti "moraaliloo" viib ta ajutiselt kõrvalt teele oma peadleeandest — inflatsioonihoo vastu võitlemisel. Teatavasti, täpselt 10 aastat ta gasi juhtus sama äpardus peeminister McMillaniga, kui ta sõjaminister John Profumo'l afäär Christine Keeleri-nimelise lõbutõukrugaga. Viimast külastas ka üks vene sõjaväe-atašee. Ja karta oli, et selle vahetult võlguks välja minna riiklikke sõjasaladusi. Ka käesolevas "moraaliloo" värsed inglise ajalehed, kartes, kas lõbunaised ei kuulu "rahvusvahelisse ringi", mille taga võivad taas luurata venelane ja Varsavvi pakti väesõda?

See aristokraatlike ministrite sissekuulmine algas õieti Hamburgis ilmuvaks saksas pildiajakirja "Sterni" lühiajaliseks, milles kaudselt vihjati kahele inglise poliitilisele tegelasele, kel on suhted hästimaksetavate lõbunaistega. Siinne pühapäevane sensatsiooniline "News of the World", mis tavaltseid tekitab miljonite lugejatekirgi seksuaalvõlu ja plüüdidega, on saanud ühe prostituutide abikaasast, kes oli salaja pidistanud kabinetiligi lord Lambtoni koos ta abikaasaga voodis, kompromiteerivad püüdi. Enne kui need plüid ajalehes avaldada ja mees raha väljapressimisega sai toime, oli inglise politsei aegasti juba jalul. Tõelisera-konna liige James Wellbelove tõstis Alamkojas kohe seksuaalskandaali üles, nii et peaminister oli järgmisel päeval sunnitud esinema selgitusega täiskokkude parlamendi ees.

Inglise alamkoda koosneb 629 liikmest, kuid tegelikult mahutab ainult 400 inimest "täismaja" korral. Mr. Heath rahustas Alamkoja liikmeid, et seksuaalskandaal ei ole puudutanud riiklikke sõjasaladusi ja kahe lahkunud kabinettliikme käitumist, riigikaitse seiskokohalt saab uurima erilise julgeoleku uurimiskomisjon.

Kes on need "kakspatust" kabinettliiged? — Antony Lambtoni tuntakse nn. viisküsitüüli poolest "lordi" ehk "viltse-kravhi" nimetuse all. Ta esindab Berwick-upon-Tweed'i valimisringkonda 1951. a. saadik. Ta loobus Burhami kravhi-tiitlist 1970. a. ajal, mil ta isa suri, et sel teel saaks edasi olla kodaniku nimel all Alamkojas. Sellest hoolimata on ta poliitiliselt "kahelpakine", püüdnud osalt säilitada kravhitüüti, rõhutatud oma kuuluvust inglise aristokraatiasse, teisalt aga, kodanliku ni-

mega — olla lihtsurelike konservatiivide esindajaks Alamkojas. 1970. a. aprillis Alamkoja juhataja, nn. Mr. Speaker, ei lubanud "lord Lambtonil" kasutada tema aristokraatitüüti, kuid 1972. a. veebruaris uue Alamkoja juhataja Selwyn Lloyd kaasabil õnnestus Lambtonil taastada oma tiitlit ja tarvitada seda ka Alamkojas. Inglismaa on ju konservatiivne maa ja on visalt kinni oma traditsioonide küljes, kaasa arvatud ka aristokraatlikud privilegid ja tiitlid.

Noore ministrina oli lord Lambton vastutav oma igapäevases töös RAF-i juhtimisel. Inglise kaitseministeeriumi etab, et lord Lambtonil olnuks erilisi kontakte NATO'ga.

Lord Lambton sündis 1922. a. Sai oma hariduse Harrow kolledžis, samas, kus omal ajal Winston Churchill. Ta abiellus Miss Belinda Jones'iga 1942. a., almuti nadalase kihluse järel. Sõjapäevil sai ta vigastuse inglise tuntud sõjakoolis Sandhurst is ja selle tõttu töötas sõja ajal ühes Durhami relvatehases. Ta abikaasa on 48-a. ja neil on 6 last — 5 tütar ja poeg.

Lord Lambton, elukutselt endine ajakirjanik, algas oma poliitilist karjääri välisasjade spetsina. Ta lahkus Selwyn Lloydi privaatsekretäri kohalt ühenduses protestiga viimase Suessi-poliitikaga. 1964. a., kui riigiprokurör tahtis keelu alla panna pornograafilise sisuga raamatut "Fanny Hill", siis saatis lord Lambton kirja si-seasjade sekretärile, et "selle asjaga ei maksa raisata kohtu aega". Minister Profumo skandaali puhul märkis kurjakuul-tavalt: "See on alles ühe ebameeldiva peatüki algus ja keegi ei tea, millega see võib lõpe-da". Kui intervjuerijad seda episoodi televisioonisaates "auväärt lordile" meenutasid, vastas ta avameelselt: "Olen üks sellistest inimestest, kes näevad teiste inimeste nõrkusi, kuid ei märka seda enda isiku-s". Praeguse Tõeliserakonna liidri, opositsioonijuhil Harold Wilsoni kohta on lord Lambton öelnud: "Ta on külm, kalkuleeriv inimene, jääkülma abudega, kelle otsus kunagi ei arvesta inimlike suhetega, inimliku truudusega või mingi sellise rumalusega". Lord Lambton on välisasjade sekretär Sir Alec Douglas Home'i esimene nõbu. Tema tädi Lilian oli sir Alec'i ema.

55-aastane kravh Jellicoe oli kuninga George V-a ristipoeg ja paazhiks kuningas George VI-da kroonimisel 1937. a., kandes selle kuninglikku shleppi. Kravh Jellicoe sai oma hariduse Winchesteri erakoolis, nn. public school ja Cambridge'i ülikoolis — Trinity kolledžis. Ta on oma eriharidusest ajalo-olane, sõjaväes sai ta 26-aasta-selt majoriks ja veel samal aastal täieliku kolonelliaukraadi.

1939–45. a. sõjapäevil edutati kravh Jellicoe erilise teenete-märgiga (DSO) sabotaazhi-akti eest Saksa õhuväljaku ohkimi-

sel Kreetaa saarel ja parashüti-operatsioonil Roodese saarel. 1943. a. sattus ta Saksa sõja-vangi, põgenes sellest ja juhtis üksust, kes vabastasid pool Kreekat, hoidis ära kodusõja seal ja tuli Ateenasse 22 päeva jooksul. Ta on saanud sõjapäevil kõrgeid aumärke — Legion d'Honneur Croix de Guerre ja Kreeka sõjaristi.

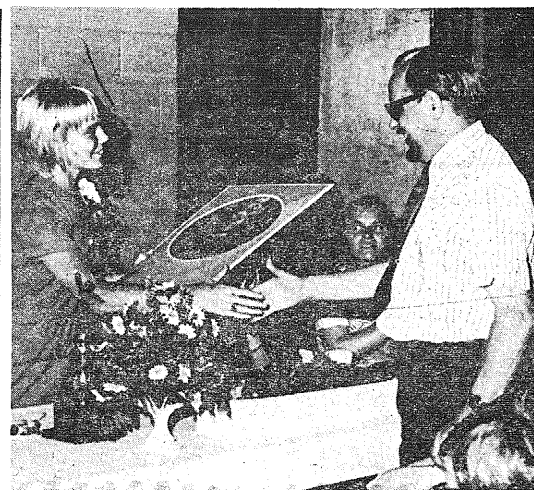
Taas ironiline episood kravh Jellicoe poliitilises karjääris — 10 aastat tagasi, kui ta oli ministriks Home Office'i juures — ta loobus lord Stonhami kutsetest prostituutsiooni küsimuse uurimiseks. — Ta saavutas oma aristokraatliku tiitli isalt, admiral Jellicoe'lt, kes oli üks välja-paistvaid mereväe-ohvitseri 1914–1918. a. sõjas. Ta isa sai külmuse vaherahu päeva (11. nov.) traditsiooniliselt pidustu-sel kenotaafi juures ja suri üheksa päeva hiljem.

Teise Maailmasõja lõpus astus kravh Jellicoe inglise välis-ministeeriumi teenistusse, töö-tas sel ajal Washingtonis, Brüsselis ja Bagdadis.

1944. a. abiellus Patricia O'Kane'ga Beirutis. Viimane töötas sealses inglise saatkonnas. Neil oli 4 last, kuid abielu lahutati 1966. a. Järgmisel kuul abiellus ta Philippa Bridge'iga. samal ajal ootas ta uus naine last. Mrs. Bridge, kravh Jellicoe esimese abielu lahutamis-tõudlane, oli kuningliku kaardi-üle ohvitseri abikaasa. Sellest abielust on kravh Jellicoe'i poeg ja kaks tütar.

Kravh Jellicoe oli admiralit-õdi esimene lord 1963–64, mil-lal see koht kaotati. Siis oli ta kaitseministriks Kuningliku Mereväe juures. — 1967. a. sai lord Jellicoe'st Lordidekojas konservatiivse opositsiooni-parti liidri asemik. Kaks aastat hiljem juhtis lord Jellicoe tä-helepandu droogide tarvitamise-le, mil olevat sama mõju kui he-roiinil. Ta olevat isiklikult kuna-gi katsetanud hashish (india ka-nepist valmistatud uimastusvah-nd) lähis-Idas, ta ei olevat tundnud sellest mingit lõbu, saanud ainult livelduse nagu kord sigareti suitsetamisel Win-chesteris.

Need "aristokraatlikud lõ-butõukrukud", keda mainitakse ühenduses lord Lambtoni ja Jellicoe nimega, elasid Londonis, Maidas Vale'i linnaosas. See maja asub Hiina saatkonna vastas, seega hiinlaste poliitilise fookuses. — Kes on need lõ-butõukrukud, kelle võlude ohvriks on langenud nood vanemais-aastaks kaks briti aristokraat-liku poliitikameest, ohustades seega Mr. Heathi poliitilist kar-jääri? — Esimene nendest kan-nab Norma Levy nime, abielus Colin Levy'ga. Nüüd kannab abielupaar Harringtoni nime. Mrs. Levy on 25-aastane ja nähi-ti viimati blokkimajade üürkoti-teris (Maida Vale) paar kuud tagasi. Ta sinepikollane ilmusin Ford Cortina oli jäetud blokk-majade tagahoovi. Enne abielu-mist ta nimi olud Norma Mary Russel ja ta isa Henry Russel, elukutselt kariloomade kaupmees. Normat oli viimati

Janet Lynn, iluuisulaja, viiekordne Ameerika meister, kes 1973. a. Bratislavas sai hõbemedali, võtab vastu Oregoni linnas, Illinoisis eesti kunstnik Harry Nurmetilt maali "Õnnistatud on rahuloojad". Janet on sügavalt usklik ja sellel pinnal tekis tal tutvus Harry Nurmetiga, kes on Kesk-Läänes endale nime teinud usuliste maali-dega.

Eestlanna Wellingtoni saatkonnas

AU OKLAND (VES) — Wel-lingtonis, Uus-Meremaal on vene saatkonnas tegutsemas üks venestunud ukrainlane, kes oma nime kirjutas Banyuk. Ta on abielus eestlannaga, kes pärine-vat Petseri lühikonnast.

Ta on lõpetanud oma jutu järgi Tartu ülikooli kehakasvatuse alal. See daam on nobe täitma ka ülesandeid, mis hoopiski ei kuulu tema abikaasa ega mõne teise Vene saatkonnas töötava kuhu-stisusse. Eestlanna abikaasa on saatkonnas seotud ülesannetega pressialal.

Lennuk põgenes

ISTANBUL (EPL) — Musta-mere äärses Türgi linnas Arak-l, mis asub 130 km kaugusel N. Liida piirist, maandus vene tsii-viireisilennuk, mille pardal oli vaid piloot, kes palus astüüli.

Türgi võimud asusid põgeni-ku ülekulutamisele. Teatavasti avaldas N. Liit Türgile väga tu-gevat survet mõne aja eest toimu-nud lennuki kaaperdamise puhul, kus põgenejaiks olid kaks leedulast — isa ja peg.

nähtud Dublinis, Iirimaa pealin-nas. Tegelikult asuvat ta kodu Chelsea linnaosas Sydney Street'il ja luksusaiaja väärust hinnatakse 70-tuhandele naela-le. Teine "politillistest" — veet-lev 27-a. Jaqui Dagois, on samu-ti abielus, olevat endine lem-mikloomade äri omanik ja praegu poliitilisele ülekulamisel, millele kohta käivad vastu-rääkivad ajaleheteadet.

Ühenduses Briti kabineti "moraalilooisiga", peeti hiljuti Edinburghis, Shotimaal, shoti vabakiriku sinoodi, kus rõhutati ühenduses kahe ministri patu-langemisega: "Need ei ole üksnes kahtsuväärased komit-sused, vaid jäledaloomulised patud, abielurikkumised, mis ei ole esmakordsed ajaloos, vaid on kiirendanud naatsiooni ja im-peeriumi allakäiku".

ARTO

Propaganda valimisteks kahes keeles

Moskvast teatati, et N. Liidu äsjastatud valimistest võttis osa 99,9 %. Kogu N. Liidu ulatuses valiti rajoonide, linnade, linna-rajoonide, alevite ja külade töö-rahvasaadikute nõukogud. Sta-tistika järgi olud hääleõigus-likke kodanikke 156.507.328. See-ga oli neid, kes valimistest osa ei võtnud, ainult 62.000. Nõuko-gudesse valitud kokku 2,2 milj. saadikut.

Okup. Eestis käis enne vali-misi kõva propaganda. Seoses sellega ilmusid raamatud, brošüürid, plakatid j.m. vali-mistrukkised eriväljaannetena kahes keeles — eesti ja vene keeles. Nõnda toimus see esi-mest korda, ja see tähendab, et venelaste huik Eestis on pide-valt kasvanud. Valimispropa-gandaks ilmus esimest korda eesti ja vene keeles "Rahvasaa-diku märkimik" tiraazhiga 12.000. Samuti ilmus kahes kee-les "Valija meelepeep", mille autoriks on ülemnõukogu osa-konnajuhataja O. Oja. Raama-tukaubanduse juhi V. Pirsoni seletusel ilmus valimisteks ka nii eesti kui vene keeles uues kordustrükk "NSVL kon-stituutsioon".

Poliitilise propaganda trükk-i-miseks jätkub paberit kahekeel-seteks väljaanneteks, aga pa-ljude õpperaamatute, teadusli-ke ja lühikirjanduslike teoste kä-sikirjad ootavad kirjastuste ju-ba pikka aega paberi konting-enti.

Julgeoleku-konverents toimub kolmes faasis

1972. a. 22. novembril Helsingis alganud julgeolekukonverentsi ettevalmistavad läbirääkimised lõppesid 7 kuud hiljem 8. juunil 1973, kui osavõtjate riikide poolt alla kirjutati dokument: "Final Recommendations of the Helsinki Consultations". See 31 lk. pikk kokkulepe määratleb jätkuva päris julgeolekukonverentsi kokkukutsumise korra ja need probleemid, millega see peab hakkama tegelema. Päris julgeolekukonverents toimub kokkuleppe kohaselt kolmes faasis. Esimeseks faasiks on välisministrite kokkutulek Helsingis, mis algas teisipäeval, 3. juulil ja kestab nädalapäevad. Teine faas algab septembri algul komisjonide ja ala-komisjonide sisulise tööga Genfis ja kestab arvatavasti 1974. a. kevadeni. Välisministrite kokkutulekul moodustatakse ka eriline koordineeriv komitee valitsuste esindajatest, mis aegajalt kokku tuleb Genfis ja kogu jätkuvat konverentsi ja komisjonide tööd juhendab. Kolmas konverentsi faas algab, kui koordineeriv komitee II faasi töötulemused esitab riikide valitsustele. Konverentsi lõpp toimub jälle Helsingis, kus peaministrid või nende asetäitjad läbirääkimiste lõpptulemused ja kokkulepped kinnitavad.

Genfi konverents püüab kokkulepped saavutada neljas probleemide kompleksis. Esimene neist käsitleb küsimusi seoses Euroopa julgeolekuga. Olulisemad on siin 10 alljärgnevat probleemi: 1) riikide suveräänsusega seotud küsimused, 2) loobumise ähvarduste ja jõu kasutamise, 3) kehtivate piiride puutumatuse, 4) riikide territoriaalne integriteet, 5) tuliküsimuste rahulik lahendamise, 6) riikide sisekordadesse mitte-segamine, 7) inimõiguste ja põhiiliste vabaduste respektseerimine, mis haarab mõtte-, sõna-, meeluse ja usuvabaduse, 8) rahvaste enesemääratamisõiguse, 9) koostöö riikide vahel, 10) kohustuste ja lepingute täitmise vastavalt rahvusvahelisele õigusele. Selles probleemide-sarjas on rida probleeme, mis otseselt puudutavad ka ikestatud Balti riike. Siia probleemi-dekorvi kuuluvad ka kokkulepped manöövrivate vastastikkuseks jälgimiseks ja ebamäärased viihed relvastuse piiramiseks.

Teine probleemide-sari käsitleb küsimusi majanduse, teaduse, tehnoloogia ja miljöökaitse alal. Moskva nõudel on siin siin-mapaistavale kohale nihutatud enamsoodustuse põhimõtte kohaldamine ka Ida-bloki riikidele. Üks alakomisjone peab siin tegelema ka transpordi, turismi ja informatsiooni soodustamise, tööjõu vabama liiklemise ja väljajõe küsimustega.

Kolmas probleemidekompleks käsitleb humanitaarseid küsimusi. Üks alakomisjonidest asub siin tegelema nn. kontaktküsimuste lahendamise-ga Ida-Lääne vahel. Siia kuuluvad kokkulepped lõhutud perekondade taasühendamiseks, soodustused perekonnaliikmete külastamiseks, segaabi- ja juridi-lised küsimused, viisa- ja reis-takistuste kõrvaldamine, turis-mi soodustamine, noorte eri kokkutulekute, kultuuriliste ja sportlike võistluste korraldamine jne. Teine alakomisjon asub tegelema informatsioonivahendamise küsimustega, mis haarab probleeme seoses raamatute, ajalehtede, filmide ja raadio-TV saadete liiklemisega üle piiride, samuti soodustatud tingimusi ajakirjanike tööle jne. Eri alakomisjonid asuvad tööle kultuurilise ja haridusliku suhtlemise alal takistuste kõrvaldamiseks.

Neljas probleemidekompleks käsitleb küsimusi: millised uued Euroopa institutsioonid tulevad ellu kutsuda, et kõiki event. kokkuleppeid ellu viia? Selle probleemidekorvi osas oli kokkuleppe saavutamine kõige raskem. Venelased nõudsid juba eelläbirääkimistel sidu-lubadusi uute Euroopa koostöökogude ellukutsumiseks, mis oleks tagaplaanile surunud kogu praeguse aastakümnetega loodud integratsioonistruktuuri Euroopas. NATO blokk oli selle-

le kategooriliselt vastu. Lõpuks lepititi kokku, et seda küsimust hakkavad nihesti välismini-strid Helsingis kui ka eksperdid Genfis uuesti arutama, kusjuures arvestatakse võimalikult ka juba olemasolevate Euroopa koostööinstitutsioonidega.

Suuri raskusi tekitas eelläbirääkimiste lõpul ka päriskonverentsi osavõtjate riikide arvu kindlaksmääramine. Malta ja rida Euroopa Vahemere riike nõudsid suure agarusega, et ka Vahemeri piiravalt Araabia riigid ja Iisraeli kutsutakse konverentsi osa võtma. N. Liit oli sellele kindlalt vastu. Lõpuks lepititi kuidagi kokku, et Vahemere riike võidakse vajaduse korral konsulteerida. Malta ja rida teisi Lõuna-Euroopa riike ei hakka sellele ka veel viimasele kokkutulekul vastu. Malta suursaadik Everist Saliba muutus eelläbirääkimiste viimastel päevadel kogu konverentsi peategelaseks, juhtides oma "Vahemere blokki" nii osavalt ja aktiivselt, et Moskva delegatsiooni juht Lev Mendelevitš isegi ähvardas korduvalt kohvrid pakkida ja koju sõita. Malta peaminister ja välisminister Dom Mintoff on lubanud nüüd ise Helsingi sõita ja seal oma rünakuid jätkata.

Elukokkuleppe sisaldab ka veel rida punkte, mis käsitlevad saabuva kolme konverentsifaasi organisatoorseid küsimusi. Samuti lepititi kokku konverentsi kulude jaotamise osas, kus N. Liit, Prantsusmaa, Lääne-Saksamaa, Inglismaa ja USA igakuks tasub 8,80 % kuludest, teised riigid erigruppides vähem, San Marino näiteks vaid 0,20 %. 7 kuud kestnud eelläbirääkimiste kõik kulud kandis Soome riik. Need ulatuvad kümnetesse miljonites Smk-desse. Shveitslased on hoopiski osavamad ja lasevad kõik teistel kinni maksta, ise tasudes vaid 2 % kuludest.

Kolm tegid eesti keele eksamid

UPPSALA (EPL) --- Äsja lõppenud kevadsemestril sooritasid eesti keele eksamid 20 punkti ulatuses Upsala ülikooli Soome-Ugri Keelte Instituudis Anne Pajuina Norrtäljest, Evald Põdra Stokholmist ja Laur Mälder Gävlest.

Tõele au andes peab imestama nende kolme üliõpilase sikkust, kes vaatamata pikkadele vahemaadele igal nädalal kaks korda usinalt kohale sõitsid oma emakeelt õppima. Aga samameelset tekitab ka ebameeldiv küsimus: kuhu jäid mõeldud õppesemestril Upsalas elunevad eesti soost üliõpilased, keda arvestuste järgi peaks olema 60-70 tümbet?

Eesti noor Kanada raadiointervjuus kõneles Hiinast

TORONTO (EPL) --- Kanada CBC-ringhääling intervjuuris telefoniteel Shanghai Hiinas viibiva 20-likmelise grümnaasiümiloplaate ekskursiooni eestlasest liget Mihkel Niglast ja tüht kanadalasest noori. Niglas jutustas kooli abiturientidegrupi muljeid punahinast, kus nad reisivad kuu aja jooksul. Mihkel Niglas kavatseb sügisel õppima hakata arstiteadust Toronto ülikoolis. Intervjuu oli selle poolt erakordne, et paarikümne minuti jooksul üheksa tolmus 18 000 km kaugusest. Niglas jõudis nüüd koos ekskursiooniga tagasi pikalt lennureisilt.

— Muljeid on kuhjaga. Suurimaks elamuseks oli aga Hiina müüri nägemine, jutustab Mihkel Niglas, kes annab ülevalte nähtust-kuludust:

— 2 000-aastast Hiina müüri mööda saime kõndida ja töin mälestuseks kaasa kivikiluke-segi sellest müürist. Kuna kõik hiina mehed ja poisid kannavad ühtlast tumerohelist soomist-taolist "Mao-mütsi", ka sõja-väelased, siis tõin ühe sellisegi mälestuseks kaasa.

— Mul oli ülesandeks kõike nähtud filmis ja diapositiivides jäädvustada. Board of Education ja Xerox firma varustas mind mitmesuguste filmipa-ratidega. Väntasin umbes 1 500 meetrit filmi ning umbes 400 värvilistele võtsin kõik, mis oli minu arvates huvitav ja erakordne. Muu hulgas tegin üheksa tüüpi hiina haiglas kolmest operatsioonist ja filmi-sin arstide tegevust. Ühes filmis jäädvustasin lähivõtetes mao-operatsiooni. Seda jälgisid kõik mu kaasas. Kuid koollõpetaja ei kannatanud seda: ta mil-nestas.

Hiinas ei näi olevat ei vaesed ega rikkaid. Kõik moodustavad mingisuguse "keskklassi" ni-hästi eluviiside kui ka riietuse poolest. Isiklik auto on peaaegu tundmatu. Liiklus toimub kas bussidega, taksootodega, veoautodega või jalgratasega. Elustandard on väga madal. Tööndal on kuuepäevane. Töö-tasud on äärmiselt madalad, umbes 80-100 kr. kuus. Samal ajal on muidugi ka kõik hinnad väga odavad. Rahvas on äärmiselt vähenõudlik. Töötaja töö-päev algab kell 5 hommikul ja sellepärast lähevad kõik maga-ma juba kell 21. Nii puudub iga-sugune ööelu lääneliste mõistes restoranides, millised leidub üksikuid vaid suurlinnades. Mis puutub poliitilisse miljöösse, siis oli iseloomulik, et iga talu-kooli, koolis, tööstuses ja kõikjal, kus käisime, olid au-kohtadel välja pandud suured kommunistlike tegelaste värvipildid või koguni skulptuurid. Kui ühel seinal ripub Mao port-re, siis teisel vastasenaal ripu-vad kindlasti Marx, Engelsi, Lenini ja Stalini pildid. See peaks minu arvates poliitiliselt tunnetust täiel määral iseloo-mustama. Mao on mingi püha-dus ja maolism asendab ka reli-giooni.

Hiinlased ei olnud propagan-dallist ofensivsed kanada noorte vastu, osutades ootama-tult tagasihoidlikeks, tühti otse tähelepanu juhtides oma viga-dele, mida loodetakse aga pa-randada tehnilise arenguga.

Eesti noor kohtas kuuaia kes-tei Hiinas ainult üksikuid hiinla-si, kes valdasid ka mõnd võör-keelt. "Hiinas on kõik hiinlik. Inglise keelt saime rääkida al-niit omavahel nende ametlike glididega, kes meid kõikjal heasüdamlike hooldajatenä saatsid. Kahjuks ei saanud ma ka ühtki sõna oma armsas ema-keeles rääkida. See meeldiv või-

Mihkel Niglas

malus avanes jälle Toronto len-nuväljal, kus mind ema ja isa ootasid, kui saabusin tagasi pi-kalt, huvitavalt ja ununematult matkalt".

OSV. O.

Ameerikast

Florida kuberner Reubin Askew kirjutas alla seadusele, millega 1963. a. saadik Cape Kennedy nime kandev maakoht, kus asub John F. Kennedy nimeline maailmaruumi asutus, saab tagasi oma ajaloolise nime Cape Canaveral.

Rüklid aeronautika ja maailmaruumi asutis saadab "taeva-laboratooriumi nr. 2" maakera orbiitil ettenähtud 8. aug. ase-mel juba 27. juulil.

Keskvalitsuse poolt 6 osari-gi korraldatud joogivee kontro-llil selgus, et Marylandi, Massachusettsi, Oregoni, Ver-monti, Washingtoni ja Lääne-Virginia osariikides on suurem osa joogiveest roojastatud batis-lidega või teistsil alaväartsi-lik.

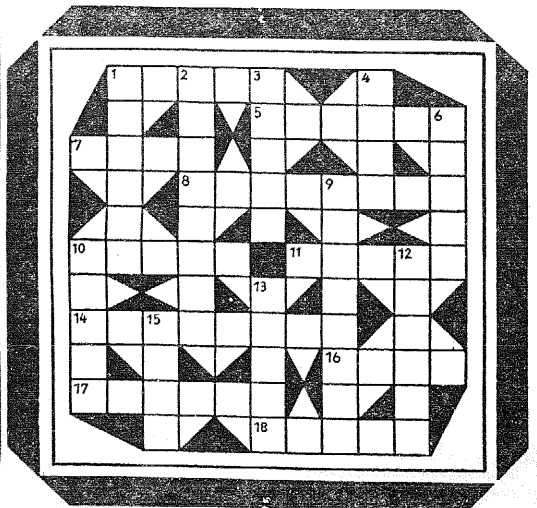
Presidendi julgeoleku eest vastutav salateenistuse asutus rakendas rangemaid ettevaat-sabinõusid presidendi eli kait-seks pärast seda, kui koos jul-geolekuagendiga hukkus "heli-kopter, mida president Richard Nixon puhkusel olles lähilendu-deks kasutas.

Immigratsiooni ja naturalisatsiooni asutise agentide poolt Kalifornias illegaalselt sissetu-nutele korraldatud haarangul arreteeritud arv on ühe nädala jooksul juba tõusnud 2 000 isiku-le. Los Angeles ümbruses ar-vatakse asuvat 100 000 loata sis-se tulnud välismaalast.

Senat ja Esindajatekoda mõ-lemad võtsid vastu seaduse, millega valitsusel keelatakse riigieelarvega määratud sum-made kasutamine kommunisti-de pommitamiseks Laoses ja Kambodžas, kuid seaduse keht-tumakkamiseni pommitami-ne jätkub.

Senat tõmbas 31 miljonit dol-larit maha USA Informatsiooni Agentuuri 224 milj. dollari suu-rusest eelarvest, kuid asutisele alluva Ameerika Hääle raadio eestikeelsele saatel jäävad loo-detavasti alles. Summade vä-hendamist nõudis Senati välis-suhte komitee esimees Fulbr-right.

EPL-ristsõna nr 20

PAREMALE: 1 saust 5 nen-des püüavad vanemad oma tule-vikulootust näha 7 eestipärane mehe nimi 8 alev Eestis, Tapa lähedal 10 loss 11 evima 14 mun-kaide elukoht 16 rootsipärane mehe nimi 17 mõeldumud päeva-sed 18 mõju, tagajärg.

ALLA: 1 tümbet hulkuma 2 linn Jugoslaavias 3 lütkake näiteks sünnipäevalapsel 4 toos, karp 6 minnake tavaliselt laupäeviti 9 taevahaldja Eesti mitoloogias 10 kuu 12 naise nimi 13 kuulus shokoladivabrik Eestis 15 pealinn Euroopas.

Leinateated

Inglisemaal suri Eesti Mere-meeste Uniooni nõukogu liige Viktor Pajao.

Torontos suri Arvo Niidu. Eestis suri 10. juunil Edith Juss, n-na Arro, sünd. 14. mail 1908.

Fülda vanadekodus Saksamaal suri 16. aprillil Aline Hermann, sünd. 28. septembril 1883 Tallinnas. Kadunu oli kodumaal 1920–1936 saksa Elisenschule eesti keele õpetajaks, olles tegev ka Eesti Kristlikus Noorte Naiste Ühingu. Baltisaksa järeldõutes lahkunud eestlannale meenutas talle seda kui "sillaheitajat" eestlaste ja sakslaste vahele.

Braunschweigi, Saksamaal, suri 19. aprillil Wanda von Schnaackenburg, n-na Frischmann, sünd. 27. augustil 1884 Passpale, Eestis.

Eschweges, Saksamaal, suri 23. aprillil Maria Elmsing, n-na Vassiljewa, sünd. 18. septembril 1888 Tartus.

Hannoveris, Saksamaal, suri 25. mail Hans v. Hagemeister, end. tantsuõpetaja Eestis ja nüüd Saksamaal. Ta sai 56 aastat vanaks.

Saksamaal suri 4. mail end. metsatöömeh Harald Schwald, sünd. 23. mail 1896 Pärnus.

Richmondis USA-s suri 15. nov. 1972 Evert Werner Jürgens, sünd. 3. jaanuaril 1926 Tartus.

Armast ema ja vanaema

Frida Lepik'ut

Sünd. 8.3.1893 Tallinnas
Surn. 28.6.1973 Stockholmis

mälestavad leinas

TOOMAS ja JUTA
KRISTINA ja MARTIN
MAIA

Kallist

Frida Lepik'ut

mälestavad

perekonnad:

KULASALU
MÄLK
RAUD
TEEDLA

ja

ANTSILALL
HIRJO LEEMETS

Pressi-tsitaate

MIDA VASTU SAADI?

Ameeriklane, kellel välispoliitika küsimustes kott peas ei ole, tavatseb mõrdalt kommenteerida: "USA ei ole, vähemalt seni, ühtegi sõda kaotanud ja ei ole ühtegi konverentsi võitnud", märgib New Yorgi Vaba Eesti Sõna, asudes vaatlenu küsimust, kuidas USA-i läks tippkonverentsiga Nixon ja Brezhnev vahel.

Leht kirjutab:

— Kui nüüd küsida, mida siis seekord USA sai vastutuseks selle eest, et N. Vene logisva majanduse toetamiseks antakse hüüesummade väärtuses ameerika kaup ja tööstus-seadmeid pikaajalise võla peale? Või et N. Liidule tehti ameeriklaste keskel propagandat kui maailma rahvastepere väärkale liikmele, kes peab sõimitud lepinguid?

Kui esineb surmajuhtum

Konsulteerige suurima usaldusega matusebürood

Thure Söderquist
Begravnings &
Eldbegängelsebyrå

Mariatorget 1
116 48 STOCKHOLM
Tel. 44 80 07, 44 80 92

Eriala:

Eestikombelised matusetalitused
Ööpäevane valvekord

Kallist varalahkunud sõpra

Felix Nyman'i

leinavad kurbuses

SUSANNA ja JULIUS
RAKEL ja SIEGFRIED
AINO ja ANTS

Armast

Felix Nyman'i

leinavad

ALBERT VREINTAAL
perekonnaga

JOCHEN LIDBECK
perekonnaga

USA tegi Helsingi konverentsist osavõtmise tingimuseks, et rööbiti selle konverentsiga peab toimuma sõjajõudude vastastikuse ja balanseeritud vähendamise konverents. Nüüd anti aga järele, et Helsingi konverents algab N. Liidu soovi kohaselt juba 3. juulil, sõjajõudude vähendamise konverents aga alles oktoobrikuus. Nii et kui N. Vene on Euroopa julgeoleku ja koostöö konverentsil saavutanud kõik, mis saada on, siis sõjajõudude vähendamise konverentsiga ei ole temal enam kiiret.

Nixon-Brezhnev kokkulepetest peetakse üheks tähtsamaks tuumrelvasõja vältimise lepingut, mis aga ei ole rohkem kui paberlik deklaratsioon, mille aluseks on usaldus teise lepinguosalise heasse tahtesse ja lepingu pidamises. Usaldus kommunisti suhtes! Meie ei usu, et president Nixon oleks nii naiiv, et usaldusest Moskva parteijuhisega vähendamaks valvust USA sõjalisel julgeoleku mõttes, kuid ameerika rahva hulgas on küllalt neid, kes propagandat tõsiselt võtavad ja endid valmest demobiliseerivad ja nõus on USA sõjalisel võimsuse vähendamisele. Mida nõrgem on USA sõjaliselt, seda nõrgem on tema positsioon ka konverentsilaua taga. Selle olukorra loomiseks oli Nixon-Brezhnev "tippkonverents" Moskvas kasulik.

Kohalik elu

STOCKHOLM

Buss Metsakodusse

Leeripäeval 14. juulil. Tagasi sõit 15. juulil. Buss mahutab 25 sõitjat. Tasu 50 kr. isikult. Kaasasõidust teatada Vold. Sakalavile, tel. 08/36 18 05 kella 7-st 21-ni, Björkebyv. 31, Barkarby.

BORAS

Tervishoiuleks Austriassee Borås Eesti Pensionäride Ühingu korraldab tervishoiuleks oma liikmede ja ka teiste, kes soovivad kaasa sõita, Bodeni kuuoruti Austrias, Viirni lähedal, kus toimub reuma ja muude haiguste ravi kestvusena 25. septembrist kuni 17. oktoobrini. Kohapeal on vastavad eriarstid.

Vabal ajal korraldame väljasõite Viirni linna ja mujale. Sõit toimub raudteel, mille korraldab SJ Reisibüroo Borås. Sõidust huvitatul palutakse endid registreerida 1. augustiks August Looresile kirja teel. Tema aadress: Box 502. 610 53 AP LARSD. Vastuse saamiseks kirjale postmark juure lisada.

GÖTEBORG

Suvepuhkus ja remont

Eesti Komitee Göteborgi osakonna büroo ja rändraamatukogu on suvepuhkuse ajal suletud 9. juulist kuni 6. augustini s.a. Samal ajal toimub ruumides remont.

STOCKHOLM

Tänuavaldus

Kõiki sõpra, häid tuttavaid ja organisatsioone tänan südamega meelepidamise, tervituste ja häatahtlike soovivalduste eest minu äsjase tähtpäeva puhul!

PAUL POOM

ÖIENDUS

Võidupüha ja Lääne-Rootsi suvepäeva kirjelduses 4. juuli Eesti Päevalehes on tekkinud eksitav viga: kirjelduses nimetatud Vello Kaartimäe asemel tuleb lugeda Vello Koplimäe.

A. Jürimäe 60-aastane

Aleksei Jürimäe

Göteborgis tähistab 12. juulil oma 60-aastast sünnipäeva Aleksei Jürimäe. Juubilar on aktiivne kaasalööja kõigis eestlaste rahvuslikes üritustes ja on sellepärast tuntud ja lugupeetud.

Juubilar on sündinud Tartumaal, kuna elukohaks sai hiljem Viljandimaa. Võitles viimases suursõjas ja pääses lõpuks põgenikuna Rootsi. Tema esimeseks elukohaks sai Olofström, kus oli tegev ENMKÜ juhatuses, meeskooris kooriväen ja EELK Lõuna-Rootsi koguduse Olofströmi pihtkonna organiseriija.

Hiljem, asunud elama Göteborgi, näeme teda aгарalt osa võtnas siinsete eestlaste tööst ja üritustest. Ta on olnud aastaid Göteborgi Põlumeeste Kogu revisjoni-komisjoni liige ja hiljem juhatuses laekurina.

Oma tasase iseloomu, õiglase meele ja sõbraliku oleku tõttu on juubilar hinnatud ideeliste kaasvõitlejate ja sõprade poolt, kes teda õnnitlevad ta suurpäeval!

E. A.

Huumor

TELEGRAMMID

Aafrikast: "Panter murtis ära sir Charlesi."

Londonist: "Saateks siia sir Charlesi keha."

Aafrikast: "Saadame esmaspäeval."

Londonist: "Panter jõudis kohale, kus on sir Charles?"

Aafrikast: "Sir Charles on pantris."

Kaks briti snoobi viiakse vangla elektritoolile hukkamisele.

"Piinlik situatsioon," ütles üks oma kaaslasel. "Ma ei tea üldse, palju siin jootraha antakse!"

Ajakirjanik usutles näitlejat: "Kes on teie arvates tänapäeval parim näitleja?"

"Meid on mitu," vastas küsitud tagasihoidlikult.

Pääsesid läände

Okmpeertud kodumaal testelil külastas Rootsis öde Raimund Järvalaid, sugulast Maire Lütis ja Kalvi Saul ning isa Reet Ploomann. Kanadas oli isa juures Einar Herma.

Soomes viibis ema matusel Vello Hileleek ja õe matuseil Antonina Tomberg.

Renée Rudja kihlus Tyresös Stockholmis Hans Ericsoniga.

Maila Kaaret 80-aastane

Göteborgis pühitseb 13. juulil oma 80-ndat sünnipäeva Göteborgi eestlastele tuntud ja armastatud proua Maila Kaaret.

Meil tema sõpradel ja tuttavil on raske uskuda tema nii auväärselt iga, sest juubilar on ikka veel sädelevalt noor, sõbralik ja täis tegutsenistatust. Tubli eesti naisena ja armastava emana on Mailal jatkunud aega, jõudu ja armastust nii oma kodule kui ka seltskondlikele tegevusele. Ta on kuulunud eesti keskkese organisatsiooni liikmeskonda. Aktiivselt on ta tegev olnud näit. E.K. Göteborgi osakonnas, ERF-is ja VEU-s. Ta on olnud aastaid tegevuses Kärr-Sämsstadis eesti laste suvekoolis, ja lapsed, kes on nüüd neidudeks ja härradeks sirgunud, mäletavad teda kui armastatud "vanaema", kellel oli igatühele ja igal ajal lahke sõna ütelda.

Hoolimata oma kõrgest eestvõib tema veel nüüdki näha siinsete tegutseniste. Nii on ta Eesti Pensionäride Ühingu Göteborgi perenaiseks. Ja meie joome igal kolmapäeval tema keedetud kohvi ja sööme tema küpsetatud pirukaid. Oma lahke oleku, sõbraliku-rõõmsa meeleaga on ta võitnud kõikide südamed.

Kallis Maila, meie Sinu sõbrad ja tuttavad ütlevad Sulle suurima tänu nende paljude luuaste aastate eest, mis on meile osaks saanud Sinuga koos töötades ja ka pidusid pidades! Soovime Sulle palju kauneid päevi, et saaksime veel kaua osa Sinu sõprusest ja südamesoojusest!

P. S.

Ferdinand Eelmäe tähistas 2. juulil Chicagos oma 80-ndat sünniaastapäeva. Juubilar on sündinud Nursi vallas Võrumaal taluperemehe pojana. Lõpetas Võru linnakooli 1913 ja sooritas seejärel algkooliõpetaja kutse. Töötas Saaluse, Vana- ja Vastee-Nursi koolide juhatajana. Saksamaal põgeniklaagris organiseeris eesti lastele emakeelse algkooli. Emigreerus USA-sse a. 1950. Juubilar on tuntud aktiivse seltskonna tegelaseks, varem kodumaal ja nüüd põgenikuna.

Eestlane Eero Omri valiti Ühendriikide kiriku administratiivse (NACBA) Lõuna-Kalifornia osakonna aasta-aastapeakoosolekul osakonna presidendiks. Eero Omri on olnud pikemat aega kiriku administratiivse Lõuna-Kalifornia kirikus.

Hele Leesment valiti Muhlenbergi kolledži üliõpilaste poolt oma ülikooli esindajaks Pocono festivali kuninganna valimisele. Valimiste tulemusena saab ta ka 250 dollarilise stipendiumi.

Harry Must, eesti ehitusettevõtte Lakewoodis, on eestlaste esindajaks valitud New Jersey osariigi komiteesse USA iseseisvuse 200. aastapäeva tähistamiseks.

Maria Kopperman, 91-aastane Siberi-raamatü autor, kõneles Connecticuti Eesti Seltsi küüditamisepäeva tähistamisel seltsi vabahoalal Andoveris. Kõneleja jutustas küüditatute kannatused.

Hans Alik, Eesti Male toimetaja New Yorgis, on Eesti maleliidu eesimehe kohustust täitjaks kuni 1974 a. malekongressini Lakewoodis. Eesimes Erich Kalman suri hiljuti Torontos ja abiesimees A. Velde-Verdman New Yorgis, millega tekkis esimehe-kriis.

Eesti Päevade majandus Millised tulud ja kulud

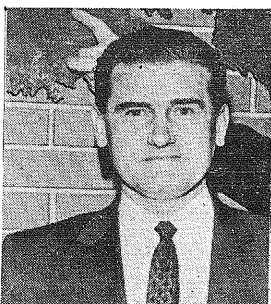
Nagu EPL teisel on teatanud, oli ülemaailmsete Eesti Päevade lõpparuandes 28 463 dollarit ülejääki. Millised olid Eesti Päevade tulud ja kulud?

Aruandest selgub, et Rahvapidu andis kõige suurema ülejäägi, nimelt 14, 288,- dollarit, kusjuures tulud olid 21.884 doll. kulud 7.595 doll. Laulupeost oli sissetulek 22.100 doll., kulud 10.594 doll. Valguspidu andis tulust 35 811 doll., kulud 28 789 doll., ülejääk 13 022 doll. Tartu kolledžis toimunud kunstnäituse tulud olid 5 274 doll., kulud 3 157, ülejääk 2 117 doll. Eesti Majas toimunud üleevaatenäitus andis tulust 3 465 doll., kulud 2 173, ülejääk 1 291 doll. Rahvuskongressi tulud olid 1 295 doll., kulud 626 doll., ülejääk 669 doll. Üsna suure tulu ja kuluga esines aruandes spordimängude korraldamine, mis andis tulust 17 450 doll. ja nõudis peaaegu samapalju kulusid 17 352 doll., ülejääk 98 doll. Sõjameeste üritused andsid tulust 3 098 doll., kulud 2 983, ülejääk 114 doll. Kõige suurema puudu-jäägi toomisid kontserdid ja kultuuripäevad. Neist oli sissetuleku poolel tulust 5 254 doll., kulusid 6 818, puudu-jääk 1 062 doll. Puudu-jäägi olemine ka raamatunäitus, kus tulud olid 791 doll., kulud aga 1 033, puudu-jääk 242 doll. Stockholmis teater andis tulust 2 935 doll., kulusid 2436, ülejääk 498 doll. Noorteatreri etenduse tulud olid 756 doll., kulud 398, ülejääk 358 doll. Teatritendustest andsid kõige suurema ülejäägi Lake-woodi teatri etendused, kus tulu oli 4 027 doll., kulud 2 004 doll., ülejääk 2 022 doll. Võrdlemisel suur ülejääk oli ka "Hundimõrja"-ja etendusest, kus tulud 7 881 doll., kulud 6 300 doll., ülejääk 1 259 doll. "Pisuhänd" andis tulust 3 446 doll., kulud 2 760 doll., ülejääk 686 doll. Tulud popkontserist olid 1 048 doll., kulud 566 doll., seega ülejääk 481 doll. Peale eelnimetatute andsid väiksemaid tulust veel noortetants, noorte laevasõit ja õpetajate päev.

ÜEP üldkulude aruandes on büroo palkadeks, büroomaterjalideks ja postiks, telefoniks ja telegraafikuludeks 4 348 doll., esinduse ja sõidukulud 1 144 doll., filmikulu 1 021 doll., kava-raamatu kujundamine ja trükkimine 2 165 doll. ning mitmesugused muud kulud 1 372 doll. Reklamikulud olid üsna suured, nimelt 6 955 doll., kusjuures võidud läksid maksma 3 442 doll. Kuulutusdest eestikeelsetes ajalehtedes nõudis 1 913 doll. ja võrreldes ajalehtedest 1 599 doll. Rongkäigu korraldamise kulud olid 3 545 doll. USA ja Rootsi komiteedele kulud on aruandes kokku 1 617 doll., ja üürikul Toronto Eesti Majale 2 317 doll. Üldkulude aruandes on suuremateks tuludeks Seed-riorut saadud tulu 3 123 doll. ja mitmesuguse märkide, markide jne. müügist 2 288 doll.

Majandusjuht A. Truuvverti poolt esitatud pidustuste aruanne oli täiel määral heaks kiidetud.

Peakomitee poolt vastuvõetud aruanne rohkem kui 28-tuhandelise ülejäägi ei ole aga veel lõplik majandusebilanss ÜEP äävestat, sest aruandes ei esine ÜEP albumi kulud-tulud. Aruanne albumi tuludest-kuludest tuleb Peakomi-

Robert Kreem võitleb oma idee eest, et ülejääk jääks alalise kokkulekuleid korraldava organisatsiooni "hambarahaks".

tees vastuvõtmisele sügisel, sest album ilmub alles mõned päevad tagasi ja sellest laeku-vad summad selguvad alles mõne aja pärast. Kuuldavasti on albumi ettevalmistamise arvel laekunud 6 000 doll., kuna trükkimise ja toimetamise kulud on ca 15 000 dollarit. Väljaandmise kulude katteks on veel vaja umbes 10 000 dollarit, mis praegust puhast ülejääki võib mõnevõrra muuta.

Peale aruande vastuvõtmist arutas Peakomitee üldjoontes, mida pidupäevade ülejäägiga teha. Esimese R. Kreem juhtis arutluse sissejuhatusel tähelepanu sellele, et vormiliselt ei saa Peakomitee selles asjas mingisugusi otsuseid teha, kuna ülejäägi jaotamine kuulub organisatsioonide esindajate üldkoosoleku pädevusse, mis kokku kutsutakse sügisel. Koosolekule oli aga kirjalikult esitatud palveid mitmetel organisatsioonidel, milledest olgu märgitud ainult mõned. Nii soovib Toronto lasteala juhatus 3 000 doll. toetust ilmunud laste-raamatu trükkimise kulude katteks, A/S Eesti Maja Torontos 4 200 doll., Kotkajärve maail-malaager 3 000 doll., Rahva-talustajate Juhtide Koondis jt. summat märkimata. RVN esimees H. Lupp esitas 2 000 doll. suuruses toetuspalve Helsingis toimuvale kongressile saadiku saamiseks. Ta põhjendas oma palvet sellega, et ÜEP rahaline ülejääk tuleb eestluse huvides kasutada ning teenib mitte üksikute organisatsioonide vaid kogu eesti pagulaskonna huvi-sid.

K. Eerme märkis, et ülejääki jagades ei tohi unustada ka USA, Rootsi ja Inglismaa ning teiste maade komiteesid või organisatsioone, kes pidupäeva-de heaks kordaminekuks palju kaasa aitavad. Kuid tegelik puhas ülejääk seda vaevalt võimaldab, siis oleks Helsingi akt-siooniks määratav toetus ka teistele maadele mõtteliselt määratav toetus õigel kohal. Toetuse määramine Helsingi akt-siooniks on aga kiire, mille-pärast sõnavõtja palus seda ot-sekohe otsustada. Toronto Eesti Meeskori esimees E. Tiken-berg leidis, et 2 000 doll. on liiga suur summa, soovides seda po-levõrra vähendada. A. Truuvvert ühines H. Lupp ettepanekuga, kuid leidis, et ÜEP ülejäägi jaotamisel ei tohiks unustada ka A.

Küngi publikatsioonide toeta-mist, kuna see on toimunud eestluse huvides. Ka mitmed teised sõnavõtjad pooldasid Hel-singi akt-siooni toetamist, kuid mitte toetusena vaid laenu-na RVN-le, mille eespanek ka hääletamisel enim hääl sai. Sellejuures avaldati mõtteid, et sügisene org. esindajate koosolek muudab Peakomitee otsuse "laenu andmiseks" toetuseks. (EPL/KE)

Eesti arhitekt AUSTRALIAST

Stockholmis viibis hiljuti lühemaajalisel külastärgul eesti arhi-tekt Ernst Kesa, alalise elukohaga Melbourne, Austraalia. "Esime-ne mulje Rootslast on, et see on väga tsiviliseeritud maa. Kogu Euroopa on üldse mitmepalgeline ja näib, et palju asju on siin pare-maad kui Austraalias. Aga fakt, et olen Austraalias nii kaua elanud, teeb selle kontinendi ikkagi minu koduks," jutustab ustetdava.

Arh. Kesa siirdus 1947. aastal Lühbekist esimese DP-de trans-pordiga Austraaliasse kaheaas-tase lepingu alusel. Ta algas puuvilja korjamisega nagu pa-ljud teisedki eestlased, siirdus siis PHB-rautäöstusesse, mis asus peaaegu kõrbes, Lõuna-Austraalias. Sinna toodi vesi ko-hale rongiga. Hiljem tuli soori-tada nelj eksamit, et austraalia arhitekti õigusi saada. Oma kut-sealalise hariduse omandas ta enne sõda Brünni ülikoolis, mis oli majanduslikult õppimiseks soodsa ja kus õppis 28 eestlast. "Tegelikult lahkusin vanemate kodust juba 11-aastase poisina. Mul nagu ei olnud alul kuskil püsi."

Sõja lõpu-aastail oli Kesa jäl-legi Tšehhis, kus Bruno Innas kavatses doktoritöö lõpule viia. Ta elas üle ka sakslaste kapitu-latsiooni ja sai seal Saksaamaale pääsemiseks abi ameeriklaste esinduselt Pilsenis. Tollal ei teadnud tšehhid venelastest õieti midagi. Nad tahtsid ainult oma iseseisvust ja vabanemist sakslastest ükskõik kuidas ja kelle abiga, nendib hr. Kesa.

Ernst Kesa kui tsivilist keegi ei puutunud. Küll aga nägi ta eesti sõjavangide marssi läbi linna ja nende kividega loopi-mist kohalike elanike poolt. Viha eestlaste vastu oli suur, kuna just sealised eesti üksused sakslaste poolt kamandati tšehhi vastuhakku maha sur-ma. Rahvasuus oli kõik muldu-gi palju hullem ja nii tüsisksi hirmus vihavaen meie sõdurite vastu," lisab hr. Kesa.

Melbournis ta praegu suu-re arhitektide-büroo Ferrot Lyon Timlock ja Kesa kaasosa-nik. Seal töötab 100 arhitekti, nende hulgas palju lätlast ja hõimlast. Ehitateks suuri hotele-ke, büroohooned, äritsentru-mide, koole, ülikoole. "Meie praegune suurim tööandja on Nauru vabariik, mis on üks Väikse ookeani saar 400 elan-i-kuga.

Seal on rikkalikud fosfaadilad-demed, mida austraallased ekspuatiirivad. Naurud teeni-vad aga head raha ja investeeri-vad oma kapitali ohihute näl-jast Austraalias. Nii oleme nelli ehitanud 52-korruselise büroo-

461.000 kr. riigitoetust eesti koolile

Riiklikud toetused eesti koolidele Stockholmis ja Göteborgis ning täienduskoolidele, mis määratakse riigi eelarve korras ja makstakse välja Eesti Komitee kaudu, ulatuvad tänävu 461 000 kroonile, mis on 8.000 krooni rohkem kui eelmisel aastal, tingituna õpetaja-te elukalliduse tõusust.

Riigi summadest läheb 256.000 krooni Stockholmis Eesti Algkooli õpetajate palkadeks, 141.000 krooni Göteborgi Eesti Algkooli õpetajate töötasu-deks ning 64.000 krooni täienduskooli õpetajate palkadeks.

Eesti koolide ülalpidamisele aitavad kaasa ka kohalikud omavalitsused. Nii on Stockhol-mi kommun määranud eesti algkooli õpetajate palkadeks 76.500 krooni ja Göteborgi kom-muun sealse kooli õpetajate pal-kadeks 1.700 krooni.

Eesti Komiteele on määratud riiklikku toetust haridustöö kor-raldamiseks endisel 20.000 krooni. Noorsootöö summade suurus selgub alles sügisel.

ERN-esindus Helsingis

Helsingis toimuva välismi-nistrite konverentsi puhul sõitis ERN ja Balti Komitee esinda-jana Soome saatkonnabüroo Valter Kotsar vastava eridele-gatsiooni juhuks.

Balti Komitee ja ERN peatä-helepanu on aga pööratud nüüd Gefrile, kus septemri alguses tegelik ja sisuline konverentsi töö algab. Balti Komitee akt-siooni raamides peetakse siin kõige tähtsamaks ettevalmista-vat tegevust kogu suve jooksul materjalide saatmisega konve-rentsist osavõtjate riikide valit-sustele ja välisministrite ümi-nidele, samuti isiklike kontakte erimaade esindajatega ja poliit-iikutega. Möödunud kuue kuu kogemused on näidanud, et sel-liste kontaktide võtmine on hoo-piski lihtsam ja poliitiliselt tule-muslikam väljaspool konve-rentsist asukohalinnas. Helsingis olid kontaktivõimalused ja töö-tingimused eriti halvad. Milliste-kes need kujunevad Genfis, ei ole praegu veel teada. Poliitil-liselt on Genf Balti akt-sioonideks hoopiski soodsam kui seda oli Helsingi.

KARIN

Võitlus tubakaga

Sotsialistrelseni eriuurimus suitsetamise ja tubakatarvita-mise kohta tuntud sõdameha-lguste spetsialistid dotsent Gösta Tibblini juhtimisel teeb ettepa-neku abienõude tarvitusele võt-miseks tubakakaatamise dras-tiiliseks vähendamiseks. Ees-märkiks on suitsetamist vilt ta-gasi 1920. a. tasemele.

Uurimus lelab, et tubaka tar-vitamine on niivõrd tervisevää-rulik, et motiveeritud on avalik akt-sioon tubaka vastu. Suitseta-mine toob kaasa kiirenud soonte lujumise, sõdamehäi-reid ja üldise konditsiooni hal-venemise. Uurimus soovib tub-aka vastu tarvitada selgitu-stööd kampaania vormis, iga-aastast suitsuühindade tõstmist, reklaami keelamist, hoiatus-tekstide trükkimist pakenditele, tubakakaatamiste ärakeela-mise jne.

Teadlane Eestist

Rootsis

Neli kuud viibis Rootsis tea-dusliku uurijana Rootsi-N. Li-i-du teadlaste vahetamise kokku-leppe alusel tehnikakandidaat Ülo Jaaksoo, kes töötab Teadus-te Akadeemia Küberneetika Instituudi juures automaatika-sektori uurijana.

Jaaksoo viibimine Rootsis oli ühenduses kavatsustega raken-dada arvuti juhtimisautomaati-kat ka mõnedes eesti tööstustes. Ta viibis enamuse ajast Lundi tehnikakooli juures, kuid külastas ka Göteborgi Chalmers-i ja Stockholmis tehnikakooli.

Therose ja Jaan Raamotile Princetonis USA-s sündis kol-manda lapsena poeg Andrew Jaan.